

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Natálie Fejfarová

Rozhodování ředitele věznice

Diplomová práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Rozhodování ředitele věznice* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 21. července 2023

Natálie Fejfarová

Děkuji své vedoucí diplomové práce JUDr. Lucie Madleňákové, Ph.D. za profesionální a vstřícný přístup a cenné rady k mé diplomové práci.

Obsah

SEZNAM ZKRATEK	5
ÚVOD	6
1. POSTAVENÍ ŘEDITELE VĚZNICE PŘI VYDÁVÁNÍ ÚKONŮ	10
1.1 ŘEDITEL VĚZNICE JAKO SPRÁVNÍ ORGÁN	10
1.2. UŽITÍ SPRÁVNÍHO ŘÁDU	11
2. JEDNOTLIVÉ ÚKONY ŘEDITELE VĚZNICE	13
2.1 POVOLENÍ NÁVŠTĚV	13
2.2 ÚKONY TÝKAJÍCÍ SE NAHRAZENÍ NÁKLADŮ VAZBY A VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	13
2.3 ROZHODNUTÍ O POVINNOSTI NAHRADIT ŠKODU	15
2.4 ROZHODNUTÍ O ULOŽENÍ KÁZEŇSKÉHO TRESTU	16
2.5 POVOLENÍ MÍT U SEBE DÍTĚ	20
2.6 UMÍSTĚNÍ NEBEZPEČNÝCH ODSOUZENÝCH	22
2.7 UMÍSTĚNÍ OBVINĚNÉHO DO CELY	22
2.8 PONECHÁNÍ JINÝCH VĚCÍ	22
2.9 UMÍSTĚNÍ ODSOUZENÉHO V PŘÍPADĚ ZMĚNY MÍRY RIZIK	23
2.10 ZPŮSOB ÚPRAVY	23
2.11 NOŠENÍ SEZÓNŇNÍCH VÝSTROJNÍCH SOUČÁSTEK	23
2.12 OMEZENÍ NEBO ZRUŠENÍ VYCHÁZKY	23
2.13 POUŽÍVÁNÍ DALŠÍCH VĚCÍ	23
2.14 ZMĚNA ZAŘAZENÍ VNITŘNÍ DIFERENCIACE	24
2.15 ZAŘAZENÍ DO PRÁCE A PŘEŘAZENÍ DO JINÉ PRACOVNÍ SKUPINY	24
2.16 VOLNÝ POHYB V PROSTORÁCH VĚZNICE	24
2.17 POVOLENÍ OPUSTIT VĚZNICI	24
2.18 POVOLENÍ PŘIPOJENÍ RADIOPŘIJÍMAČŮ A TELEVIZORŮ	25
2.19 ZAŘAZENÍ DO DIFERENCIAČNÍ SKUPINY	26
3. ROZTŘÍDĚNÍ	27
3.1 ÚVOD	27
3.2 OBECNÉ VYMEZENÍ FOREM ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY	27
3.2. ROZTŘÍDĚNÍ DLE FOREM ČINNOSTI	29
3.2.1 <i>Rozhodnutí</i>	29
3.2.2 <i>Faktické úkony</i>	33
3.2.3 <i>Neregulativní úkony</i>	35
4. PROCESNĚ SPRÁVNÍ A SOUDNĚ PROCESNÍ DŮSLEDKY	37
4.1 ÚVOD	37
4.2 PROCESNĚ SPRÁVNÍ DŮSLEDKY	37
4.3 SOUDNĚ PROCESNÍ DŮSLEDKY	40
4.3.1 <i>Soudní přezkum ve správním soudnictví</i>	40
4.3.2 <i>Soudní přezkum v civilním soudnictví</i>	47
ZÁVĚR	50
TABULKA S CELKOVÝM PŘEHLEDEM	55
ABSTRAKT	59
KLÍČOVÁ SLOVA	60
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	61

Seznam zkratek

- ZVTOS – zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů
- ZVV – zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů
- TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
- SŘ – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- SŘS – zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
- OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- ŘVTOS – vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška o srážkách z odměny – vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon o státním zastupitelství – zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů
- zákon o Vězeňské službě – zákon České národní rady č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Vězeňská služba – Vězeňská služba České republiky

Úvod

Nepodmíněný trest odnětí svobody je nejpřísnější trest, který může soud uložit za trestný čin. Jedná se také o nejzásadnější zásah do života jednotlivce, který v demokratickém právním státu může způsobit veřejná moc. Trest odnětí svobody je také jediným trestem, který je univerzální a jenž lze uložit za jakýkoliv trestný čin. Je to ale také trest, který by se měl užívat jako ultima ratio a měl by být až poslední zvažovanou možností, zatímco nejdříve měly být užity mírnější prostředky, a to alternativní tresty.¹

Vazba je zajišťovací úkon v trestním řízení, jímž se osoba obviněná z trestného činu zajišťuje pro trestní řízení a výkon trestu.² Výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody zajišťuje Vězeňská služba České republiky a vykonává se ve vazebních věznicích a věznicích.³

V rámci organizační struktury věznice představuje vrcholný článek ředitel věznice. Do jeho pravomocí spadá například administrativní chod věznice, komunikace se zaměstnanci a reprezentace věznice navenek. Důležitou pravomocí ředitele věznice je vydávání úkonů, jimiž ovlivňuje práva a povinnosti vězňů. Patří mezi ně zejména rozhodování o nahrazení nákladů výkonu trestu a vazby, o náhradě škody, o ukládání kázeňských trestů, o povolení mít u sebe dítě, o povolení opustit věznici, o zařazení do práce a další. Tyto úkony ředitele věznice mají podstatný dopad nejen na život vězňů ve věznici, ale také na život po opuštění věznice. Pokud vězeň není zařazen do práce, nemá odměnu, ze které by bylo sráženo pojistné na sociální pojištění, což může mít v důsledku vliv například i na výši starobního důchodu. Pokud nastane situace, že ředitel věznice rozhodl o určité záležitosti týkající se vězně, ale jemu se toto rozhodování zdá nespravedlivé, či dokonce nezákonné, právní řád obsahuje právní prostředky nápravy a ochrany proti takovým úkonům. A právě touto problematikou se bude zabývat tato práce.

Diplomová práce se zaměří na rozhodování ředitele věznice, a to podle toho, když právní předpis úkon ředitele věznice označuje jako rozhodnutí, nebo je napsáno, že ředitel věznice rozhoduje, rozhodne, vydá rozhodnutí, či něco povolí (dále v práci už jen jako „rozhodnutí a povolení“). V této práci budou tyto úkony roztrženy podle

¹ NOVOTNÝ, Oto. Vězeňství a právo. *Právní rozhledy*, 1998, č. 6, s. 291.

² ŠÁMAL, Pavel. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

³ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

toho, o jakou formu činnosti se jedná, a z toho budou vyvozeny procesně správní a soudně procesní důsledky.

Toto téma je v odborné literatuře zpracováno minimálně a vzhledem k tomu, že se v současné době nachází v českých věznicích cca 20.000 osob⁴, jedná se o téma z pohledu ochrany práv vězňů významné, proto si zaslouží pozornost a zpracování. Ambiciózním cílem této práce by bylo zanalyzovat všechny úkony ředitele věznice, či dokonce Vězeňské služby a roztrdit je podle forem činností a následně z tohoto vyvodit důsledky. Vzhledem k tomu, že se však jedná o velice rozsáhlou problematiku, která by rozsahem překračovala stanovený rozsah diplomové práce, jsou pro tuto práci vybrány pouze úkony ředitele věznice, které jsou v právních předpisech označeny jako rozhodnutí a povolení. Cílem a snad i přínosem této práce bude snaha o vytvoření jakéhosi základního přehledu úkonů ředitele věznice, na který bude možno navázat.

Jak již bylo uvedeno výše, toto téma je zpracováno v literatuře minimálně, neexistuje tedy mnoho odborných zdrojů, ze kterých by se dalo vycházet. Komentářová literatura existuje pouze pro ZVTOS od Věry Kalvodové z roku 2012.⁵ Tato publikace však ustanovení ZVTOS komentuje pouze stručně a nezabývá se povahou úkonů ředitele věznice ani následků z toho vyplývajících. Z monografií existuje pouze jedna ucelená publikace o českém vězeňství⁶, ale ani v ní není kladen příliš velký důraz na obranu vězňů proti úkonům ředitele věznice. K tomuto tématu se nachází alespoň přínosný odborný článek JUDr. Faisala Husseiniho⁷, který se snaží uceleně představit judikaturu správních soudů, která se zabývá soudním přezkumem úkonů Vězeňské služby. Jediný nedostatek tohoto zdroje je, že je z roku 2013, a proto zcela pochopitelně absentuje recentní judikatura. Vzhledem k výše uvedenému vychází tato práce převážně z judikatury, kde se zejména správní soudy zabývají povahou úkonů ředitele věznice a obranou proti nim.

Je vhodné ještě poznamenat, že se úkony ředitele věznice dají třídit i dle jiných kritérií než podle formy činnosti veřejné správy. Veřejný ochránce práv úkony

⁴ *Statistické údaje o stavu a složení vězněných osob ve vazebních věznicích, věznicích a ústavech pro výkon zabezpečovací detence za měsíc červen 2023* [online]. Dostupné na: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/msh/msh-2023/msh06-2023.pdf>

⁵ KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 228 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

⁶ DRÁPAL, Jakub a kol. *České vězeňství*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, 456 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

⁷ HUSSEINI, Faisal. *Vězeňství jako nový prostor pro správní soudnictví*. *Trestněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 57–63.

Vězeňské služby člení na rozhodnutí v materiálním a formálním smyslu. Rozhodnutím ve formálním smyslu se dle něj rozumí úkon splňující formální náležitosti rozhodnutí. Rozhodnutí v materiálním smyslu je úkon, který bez ohledu na stanovení formálních náležitostí zasahuje práva a povinnosti adresáta úkonu. Pokud je proti rozhodnutí přípustný řádný opravný prostředek, jedná se o rozhodnutí ve formálním smyslu, pokud není, jedná se o rozhodnutí v materiálním smyslu.⁸ Toto dělení podle veřejného ochránce práv nepovažuji pro tuto práci za vhodné, jelikož se v tomto dělení nezabývá tím, o jakou formu činnosti se jedná, a nahlíží na vše jako na formu činnosti – rozhodnutí, i když se u některých úkonů jedná spíše o faktický úkon.

Vězeňství je úzce spjato s trestním právem procesním, které stanovuje pravidla, podle nichž soudy nařizují vazbu i s trestním právem hmotným, podle něhož ukládají soudy trest odnětí svobody. Vazba i trest se vykonávají ve věznicích, které jsou zařízeními státní správy a jejichž správa, tedy i právní postavení osob vzatých do vazby a osob odsouzených, je upravena předpisy práva správního. Vězeňské právo je tedy právní odvětví, které kumuluje trestní právo hmotné, procesní a správní.⁹

Tato diplomová práce je rozčleněna do čtyř kapitol. První kapitola se bude zabývat teoretickým vymezením postavení ředitele věznice při vydávání úkonů, které jsou v právních předpisech označeny jako rozhodnutí a povolení. V této kapitole bude také rozebrána aplikace SŘ na řízení před ředitelem věznice.

Ve druhé kapitole budou představeny jednotlivé úkony ředitele věznice, které právní předpisy označují jako rozhodnutí a povolení. Ve třetí kapitole této práce budou úkony z předchozí kapitoly roztříděny podle toho, o jakou formu činnosti se jedná, tedy jestli se jedná o rozhodnutí, faktický úkon, či neregulativní úkon. Před samotným roztříděním budou teoreticky vymezeny formy činnosti veřejné správy.

Čtvrtá kapitola se bude zabývat důsledky vyplývajícími z předchozího roztřídění, a to jak z pohledu procesně správního, tak i z pohledu soudně procesního. Bude tedy rozebráno, jaké opravné prostředky je možno a nutno použít a proti jakým formám činnosti a jaké jsou následné možnosti soudního přezkumu. V závěru této práce bude právní problematika zhodnocena a shrnuta a nastíněna možná úprava de

⁸ Rozhodnutí Vězeňské služby ČR a opravné prostředky z pohledu ochránce [online]. ochrance.cz, Dostupné na: https://www.ochrance.cz/uploads-import/Konference/Konference_2012/Blecha_Rozhodnuti.pdf

⁹ NOVOTNÝ, Oto. Vězeňství a právo. *Právní rozhledy*, 1998, č. 6, s. 291.

lege ferenda. Připojena bude také tabulka s celkovým přehledem úkonů ředitele věznice.

Tato diplomová práce se zabývá úkony ředitele věznice, které jsou v právních předpisech označeny jako rozhodnutí nebo povolení, a za tímto účelem byly formulovány následující výzkumné otázky:

1. Jaké je postavení ředitele věznice při vydávání úkonů, které jsou v právních předpisech označeny jako rozhodnutí a povolení?
2. Jak je možno aplikovat správní řád na úkony ředitele věznice, které jsou v zákoně označeny jako rozhodnutí a povolení?
3. Které úkony ředitele věznice jsou v právních předpisech označeny jako rozhodnutí a povolení?
4. O jaké formy činnosti veřejné správy se jedná, když ředitel věznice vydává úkony, které jsou v právních předpisech označeny jako rozhodnutí a povolení?
5. Jaké jsou procesně správní důsledky vyplývající z toho, o jakou formu činnosti se jedná?
6. Jaké jsou soudně procesní důsledky vyplývající z toho, o jakou formu činnosti se jedná?

Cílem této práce je zanalyzovat jednotlivé úkony ředitele věznice, které právní předpisy označují jako rozhodnutí nebo povolení, a to z pohledu forem činnosti veřejné správy, a jaké jsou správně procesní důsledky a soudně procesní důsledky z tohoto vyplývající, a to z pohledu ochrany práv vězňů a možnosti obrany proti nim. Při vypracování této práce budou využity teoretické vědecké metody. Konkrétně se jedná o analýzu, syntézu, indukci a dedukci, kdy je při této práci hodnocena současná právní úprava a judikatura. Dále bude použita metoda empirická, bude tedy sledováno, jak právo funguje při rozhodování ředitele věznice. V práci bude dále využita metoda normativní spočívající v tom, že v závěru práce bude navrženo, jak by mělo právo určitou otázku upravovat do budoucna. Práce obsahuje rovněž deskriptivní část, v níž jsou představeny jednotlivé úkony ředitele věznice a je popsána jejich právní úprava v právních předpisech. Tato práce je vypracována ke dni 21. července 2023.

1. Postavení ředitele věznice při vydávání úkonů

1.1 Ředitel věznice jako správní orgán

Vězeňská služba zřízená zákonem České národní rady č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je ozbrojeným bezpečnostním sborem, správním úřadem a účetní jednotkou. Vězeňskou službu řídí generální ředitel Vězeňské služby. Organizačními jednotkami jsou generální ředitelství, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště Vězeňské služby, Akademie Vězeňské služby a pro tuto práci důležité vazební věznice a věznice. V čele věznic stojí ředitelé, které jmenuje a odvolává generální ředitel.

Pro vymezení postavení ředitele věznice považují vhodnou definici správního orgánu podle SŘS, jelikož je to účelné pro následnou soudní ochranu. Pojem správní orgán je legislativní zkratkou, jež je zavedena v § 4 odst. 1 písm. a) SŘS. Z tohoto ustanovení a z judikatury plyne, že určité těleso musí splňovat tři kritéria, aby mohlo být označeno za správní orgán. Za prvé, jedná se o orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobu nebo jiný orgán. Za druhé, tento orgán rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob. Za třetí, toto rozhodování se děje v oblasti veřejné správy.¹⁰

Ředitel věznice je fyzická osoba, která rozhoduje o právech a povinnostech jiných fyzických osob, konkrétně vězňů. Že se rozhodování děje v oblasti veřejné správy vyslovil Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí, kdy uvedl, že i přes úzkou souvislost činnosti Vězeňské služby při zajišťování výkonu trestu odnětí svobody odsouzených s trestním řízením. I přes určité zákonem vymezené pravomoci soudů rozhodujících v trestním řízení a státních zastupitelství týkající se výkonu trestu odnětí svobody odsouzených nevykonává tuto činnost Vězeňská služba jako orgán činný v trestním řízení. Je proto třeba tuto činnost, ať již je prováděna civilními zaměstnanci, nebo příslušníky Vězeňské služby ve služebním poměru, v rozsahu, v jakém zasahuje do práv a povinností odsouzených, považovat za výkon veřejné správy.¹¹

V judikatuře je při rozhodování nahlíženo na ředitele věznice jako na správní orgán. Nejvyšší správní soud uvedl, že ředitelé věznic jakožto organizačních jednotek

¹⁰ BLAŽEK, Tomáš. In: BLAŽEK, Tomáš a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Dostupné z: databáze beck-online.cz, Komentář k § 4 a Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. května 2008, sp. zn. 4 Ans 9/2007.

¹¹Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. května 2012, sp. zn. 5 As 28/2012.

Vězeňské služby, potažmo jimi pověřené osoby, sice jednájí jménem Vězeňské služby, nicméně vykonávají kázeňskou pravomoc jako zákonem stanovení služební funkcionáři tohoto bezpečnostního sboru. Tyto osoby vykonávající ve struktuře vojensky organizovaného sboru zákonem svěřenou rozhodovací pravomoc proto ve věcech kázeňských přestupků odsouzených vystupují v pozici správních orgánů.¹² V dalším rozhodnutí Nejvyšší správní soud také uvedl, že když ředitel věznice rozhoduje o náhradě škody, rozhoduje jako správní orgán.¹³

1.2. Užití správního řádu

V § 76 odst. 1 ZVTOS a § 24 ZVV je stanoveno, že na řízení podle tohoto zákona se nevztahuje SŘ. V této podkapitole bude rozebráno, proč toto ustanovení ZVTOS neplatí absolutně. Správní řád plní úlohu obecného právního předpisu, co se týká správních řízení. V § 1 odst. 2 SŘ je stanoveno, že se SŘ použije, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup. Platí zde tedy známé pravidlo *lex specialis derogat legi generali*. K vyloučení aplikace SŘ může dojít pouze zákonnou cestou.¹⁴ Takové vyloučení se nachází právě v § 76 odst. 1 ZVTOS a v § 24 ZVV.

U vyloučení aplikace SŘ se rozlišuje vyloučení absolutní a relativní. U absolutního vyloučení obsahuje zvláštní zákon procesní úpravu slučitelnou s požadavky § 2 až § 8 správního řádu, tedy se základními zásadami činnosti správních orgánů. Jedná se například o zásadu legality, zásadu zákazu zneužití správního uvážení, zásadu ochrany dobré víry, zásadu materiální pravdy, zásadu rychlosti, hospodárnosti a zásadu rovnosti.¹⁵

Co se relativního vyloučení týká, je to případ, kdy zvláštní zákon sice vyloučí subsidiární aplikaci SŘ, avšak protože neobsahuje procesní úpravu odpovídající požadavkům základních zásad činnosti správních orgánů vyjádřených ve SŘ, přesto se na základě § 177 odst. 1 SŘ aplikují alespoň tyto základní zásady.¹⁶ I samotný Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí uvádí, že se v souladu s § 177 odst. 1 SŘ použijí základní zásady činnosti správních orgánů dle § 2 až § 8 SŘ.¹⁷

¹² Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. listopadu 2012, sp. zn. Nad 92/2012.

¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. září 2021, sp. zn. 5 As 236/2021.

¹⁴ POTĚŠIL, Lukáš. In: POTĚŠIL, a kol. *Správní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Dostupné z: databáze beck-online.cz, Komentář k § 1.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. října 2022, sp. zn. 6 As 152/2021.

V souladu s výše uvedeným lze tedy dovodit, že u ZVTOS a ZVV se jedná pouze o relativní vyloučení aplikace SŘ, protože ZVTOS a ZVV neobsahují procesní úpravu odpovídající požadavkům základních zásad činnosti správních orgánů shodně i v judikatuře.¹⁸ Na řízení před ředitelem věznice se proto použije SŘ, co týká základních zásad činnosti správních orgánů.

¹⁸ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. ledna 2015, sp. zn., 30 A 84/2013.

2. Jednotlivé úkony ředitele věznice

2.1 Povolení návštěv

Odsouzený má dle § 19 odst. 1 ZVTOS právo přijímat v čase určeném ředitelem věznice návštěvy blízkých osob na dobu tří hodin během jednoho kalendářního měsíce. Dle § 19 odst. 4 ZVTOS může ředitel věznice ve zvlášť odůvodněných případech povolit návštěvu mezi odsouzenými, kteří jsou osobami blízkými. Ředitel věznice může dle § 19 odst. 5 ZVTOS povolit uskutečnění návštěvy odsouzeného bez zrakové a sluchové kontroly zaměstnanců Vězeňské služby v prostorách k tomu určených. Návštěvu z naléhavých rodinných nebo osobních důvodů může ředitel věznice nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby dle § 28 odst. 1 ŘVTOS povolit častěji i mimo původně určený čas.

Dle § 14 odst. 1 ZVV má obviněný právo na přijetí návštěvy v počtu nejvýše čtyř osob jednou za dva týdny v trvání devadesáti minut. V odůvodněných případech může ředitel věznice povolit přijetí návštěvy většího počtu osob nebo za dobu kratší než dva týdny, případně na dobu delší než devadesát minut. Dle § 14 odst. 6 ZVV může ředitel věznice v odůvodněných případech rozhodnout, že z bezpečnostních důvodů se návštěva uskuteční v místnosti, kde je návštěvník od obviněného oddělen přepážkou.

Pokud má u sebe obviněná žena při výkonu vazby dítě, tak dle § 28b odst. 1 ZVV může dítě se souhlasem matky přijímat návštěvy blízkých osob, jež se uskutečňují v čase a rozsahu určeném ředitelem věznice nebo jím pověřeným zaměstnancem Vězeňské služby. Ředitel věznice může povolit ze závažného důvodu i návštěvu jiné osoby než osoby dítěti blízké.

2.2 Úkony týkající se nahrazení nákladů vazby a výkonu trestu odnětí svobody

Dle § 35 ZVTOS je odsouzený povinen hradit náklady výkonu trestu. Pokud tyto náklady nelze srazit z odměny za práci, lze k jejich úhradě použít peněžní prostředky, které má odsouzený uložené ve věznici. Výši nákladů výkonu trestu a podrobnosti jejich úhrady stanoví vyhláškou ministerstvo. Jedná se o vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů.

Náklady výkonu trestu jsou náklady spojené s pobytem odsouzeného ve věznici v průběhu výkonu trestu, zejména náklady na ubytování, stravování a vystrojování. Primárním zdrojem, z něhož se tyto náklady hradí, je odměna odsouzeného za práci.¹⁹ Pokud odsouzený odmítl pracovat, bez důvodu do práce nenastoupil či je osobou trvale pracovně nezařaditelnou, mohou být k úhradě nákladů použity prostředky, které má odsouzený uloženy ve věznici. Vyměří se mu úhrada nákladů výkonu trestu ve výši 50 Kč za den dle § 8 vyhlášky o srážkách z odměny.

O povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu z peněžních prostředků, které má odsouzený uloženy ve věznici, rozhodne ředitel věznice dle § 9 vyhlášky o srážkách z odměny. Proti rozhodnutí je dle § 9 odst. 2 vyhlášky o srážkách z odměny přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek. Stížnost může směřovat jen proti vypočtené výši nákladů výkonu trestu. Lhůta pro její podání činí tři dny a podává se u ředitele věznice, jenž rozhodnutí vydal. Směřovat může jen proti vypočtené výši nákladů výkonu trestu. O stížnosti rozhoduje do šedesáti dnů od jejího obdržení generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby.

Ve věznici vznikají odsouzenému také další náklady spojené s výkonem trestu. Dle § 36 odst. 1 ZVTOS mezi ně patří náklady na odeslání nepředaných věcí nebo balíčků, náklady na zdravotní služby, náklady na regulační poplatky, náklady na vyšetření ke zjištění, zda odsouzený užil návykovou látku (pouze v případě, že se prokáže přítomnost návykové látky) a zvýšené náklady na zdravotní služby. O povinnosti hradit tyto další náklady rozhoduje ředitel věznice dle § 36 odst. 1 ZVTOS. Ředitel věznice musí jednotlivé náklady v tomto rozhodnutí vyčíslit. Proti tomuto rozhodnutí může odsouzený do tří dnů podat stížnost, která má odkladný účinek. O stížnosti rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec.

Ředitel věznice rozhoduje dle § 21a ZVV o nákladech spojených s výkonem vazby. Jedná se o náklady na odeslání nepředaných věcí, náklady na zdravotní služby, zvýšené náklady na střežení, dopravu a předvedení, náklady na vyšetření ke zjištění, zda obviněný užil návykovou látku (pouze v případě, že se prokáže přítomnost návykové látky). Dle § 21a ZVV musí ředitel věznice v tomto rozhodnutí jednotlivé náklady vyčíslit. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, která má odkladný

¹⁹ KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 228 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz., Komentář k § 35.

účinek, a to do tří dnů od doručení rozhodnutí. O této stížnosti rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby.

Ředitel věznice vydává také rozhodnutí o výši nákladů výkonu vazby dle § 11 vyhlášky o srážkách z odměny. Toto rozhodnutí vydá na základě pravomocného rozhodnutí soudu, kterým byla odsouzenému uložena povinnost k náhradě nákladů spojených s výkonem vazby. Proti tomuto rozhodnutí může odsouzený dle § 11 odst. 2 vyhlášky o srážkách z odměny podat do tří dnů od doručení stížnost řediteli věznice, jenž rozhodnutí vydal. Pokud se jedná o odsouzeného, jemuž byla povinnost k náhradě nákladů spojených s výkonem vazby uložena až po propuštění z výkonu trestu nebo vazby, může stížnost podat do pěti dnů ode dne, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. Tato stížnost může směřovat pouze proti vypočtené výši nákladů a nemá odkladný účinek. O stížnosti rozhodne do šedesáti dnů od jejího obdržení generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec.

2.3 Rozhodnutí o povinnosti nahradit škodu

V ZVTOS jsou také obsažena ustanovení zabývající se odpovědností odsouzených za škodu. Není-li stanoveno jinak, tak dle § 37 ZVTOS se náhrada škody řeší dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Za škodu při plnění pracovních úkonů odpovídá odsouzený dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Ředitel věznice rozhoduje o náhradě škody dle § 39a ZVTOS, a to pokud byla způsobena na majetku státu, odsouzený ji způsobil zaviněným porušením povinnosti stanovené ve ZVTOS a výše škody nepřevyšuje 10.000 Kč. Může se jednat například o škodu na zařízení věznice, na věcech, které jsou součástí výstroje, či věcech sloužících k uspokojování kulturních potřeb (knihy, hry, sportovní nářadí apod.).²⁰ Základní povinnosti odsouzených jsou stanoveny v § 28 ZVTOS, jedná se například o povinnost odsouzeného zacházet šetrně se svěřenými věcmi a nepoškozovat cizí majetek.

Převyšuje-li škoda 10.000 Kč, nemůže ředitel věznice rozhodovat o povinnosti vzniklou škodu nahradit. O této škodě může rozhodnout pouze civilní soud v souladu s § 39a odst. 1 ZVTOS a contrario ve spojení s § 7 odst. 1 OSŘ.

²⁰ KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 228 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz., Komentář k § 46.

Proti rozhodnutí ředitele věznice může odsouzený dle § 39a odst. 2 do tří dnů od oznámení podat stížnost, která má odkladný účinek. O stížnosti rozhodne generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby.

Shodně jak ve ZVTOS, tak i podle ZVV, pokud způsobí obviněný zaviněným porušením povinnosti stanovené tímto zákonem škodu na majetku státu, se kterým hospodaří Vězeňská služba a výše této škody nepřevyšuje 10.000 Kč, o této povinnosti rozhoduje ředitel věznice dle § 21b odst. 1 ZVV. Proti tomuto rozhodnutí ředitele věznice je dle § 21b odst. 1 ZVV obviněný oprávněn podat stížnost do tří dnů od doručení rozhodnutí. Stížnost proti tomuto rozhodnutí má odkladný účinek. O této stížnosti rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec.

2.4 Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu

Mezi jednu z nejdůležitějších rozhodovacích pravomocí ředitele věznice, která může značně ovlivnit život odsouzeného, je ukládání kázeňských trestů za kázeňské přestupky. Řízení o kázeňských přestupcích má také nejpodrobnější úpravu v ZVTOS a ŘVTOS.

Dle § 51 ZVTOS kázeňskou pravomoc nad odsouzenými vykonávají generální ředitel Vězeňské služby a dále ředitelé věznic. Kázeňskou pravomoc mohou vykonávat i jiní zaměstnanci Vězeňské služby, pokud k tomu byli zmocněni generálním ředitelem Vězeňské služby nebo s jeho souhlasem ředitelem věznice. Generální ředitel Vězeňské služby rozhoduje v kázeňském řízení jen o stížnostech proti uložení kázeňského trestu.

Kázeňským přestupkem je dle § 46 odst. 1 ZVTOS zaviněné porušení zákonem stanovené nebo na jeho základě uložené povinnosti, dále zaviněné porušení pořádku nebo kázně během výkonu trestu. Zákonem stanovenou povinností se rozumí povinnost stanovená ZVTOS. Výčet základních povinností je uveden § 28 ZVTOS, další povinnosti jsou například v § 35, § 36, § 40 ZVTOS.

ZVTOS nestanovuje požadavek, o jakou formu zavinění se v případě kázeňského přestupku má jednat. Je zde pouze obecně zakotven požadavek zaviněného porušení povinnosti, pořádku či kázně. Je tedy možno vyvozovat, že postačí zavinění v podobě nedbalosti, když se pomocí analogického užití²¹ vyjde ze

²¹ KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 228 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz, Komentář k § 46.

zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.²² V tomto zákoně je v § 15 stanoveno, že k odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.

ZVTOS rovněž nestanovuje žádné předpoklady odpovědnosti za kázeňský přestupek. A proto je nutno znovu nahlédnout do zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a analogicky užit²³ § 19, kde stojí, že za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat. Je však nutno uvést, že odpovědnosti se nezbujuje ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky.

Kázeňské řízení pouze může vyústit v uložení kázeňského trestu. Projevem zásady subsidiarity je právní úprava zřetelně dávající důraz na to, že uložení kázeňského trestu představuje tzv. ultima ratio. Má k němu dojít tedy teprve v situaci, kdy by nešlo sledovaného účelu dosáhnout jiným způsobem.²⁴

Výčet kázeňských trestů, které lze odsouzenému uložit za kázeňský přestupek je taxativně uveden v § 46 odst. 3 ZVTOS. Tato škála umožňuje diferenciovat přístup k odsouzeným. Kázeňskými tresty jsou dle § 46 odst. 3 ZVTOS důtka, snížení kapesného (nejvýše o jednu třetinu až na dobu tří kalendářních měsíců), zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce, pokuta až do výše 5.000 Kč, propadnutí věci, umístění do uzavřeného oddílu až na dvacet osm dní (s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení), celodenní umístění do uzavřeného oddílu až na dvacet dní, umístění do samovazby až na dvacet dní a odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny. Pokud nebylo rozhodnuto o propadnutí věci, lze dle § 50 ZVTOS rozhodnout o zabránění věci.

Při ukládání kázeňských trestů je požadavek aplikace pedagogických zásad.²⁵ Mezi tyto zásady, jejichž použití posiluje výchovný účinek uložených kázeňských trestů, patří zejména zásada individualizace, zásada přiměřenosti, zásada stupňování, zásada důslednosti a zásada spravedlnosti. Tyto zásady jsou upraveny v § 56 ŘVTOS.

²² KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 228 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz, Komentář k § 46.

²³ KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 228 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz, Komentář k § 46.

²⁴ SVOBODA, Milan. In: DRÁPAL, Jakub a kol. *České vězeňství*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, 456 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz., Kapitola 3.6.

²⁵ KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 228 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz., Komentář k § 46.

Dle § 58 odst. 2 ŘVTOS je o uložení kázeňského trestu nutné rozhodnout co nejdříve po zjištění kázeňského přestupku a po jeho náležitém objasnění. O kázeňském přestupku odsouzeného se sepisuje záznam na předepsaném tiskopisu. Z tohoto záznamu musí být zřejmé konkrétní údaje o jednání, v němž je spatřován kázeňský přestupek, včetně označení místa, času, způsobu spáchání přestupku a okolností, za nichž byl přestupek spáchán, popřípadě též předpokládané pohnutky takového jednání. Záznam o kázeňském přestupku a uložení kázeňského trestu se po jeho vykonání zakládá do osobního spisu odsouzeného. Uložení kázeňského trestu, jeho druh a důvod uložení se zaznamenají do osobní karty odsouzeného.

Dle § 58 odst. 3 ŘVTOS je v řízení o kázeňském přestupku možno použít jako důkazní prostředek vše, co může přispět k objasnění skutku. Jedná se zejména o vlastní zjištění zaměstnance Vězeňské služby, výpovědi odsouzených a jiných osob, věci, listiny a ohledání. Důkazy musí být označeny konkrétně, a to takovým způsobem, aby je bylo možno prověřit. Je-li důkazním prostředkem výpověď svědka, uvede se stručný obsah jeho výpovědi s jeho vlastnoručním podpisem. Doznání odsouzeného nezbavuje příslušného zaměstnance Vězeňské služby povinnosti přezkoumat a dostupnými prostředky prověřit všechny okolnosti skutku.

Odsouzený musí mít dle § 58 odst. 4 ŘVTOS možnost se k věci vyjádřit před uložení kázeňského trestu. Vyjádření odsouzeného se uvádí na předepsaném tiskopisu, který má odsouzený podepsat. Pokud odsouzený odmítne vyjádření podepsat, příslušný zaměstnanec Vězeňské služby tuto skutečnost, včetně důvodu odmítnutí k vyjádření, uvede a připojí datum a svůj podpis.

Pokud je dle § 58 odst. 5 ŘVTOS prokázána vina odsouzeného, je možné uložit kázeňský trest. Při rozhodování o uložení kázeňského trestu je nutno přihlídnout zejména k závažnosti kázeňského přestupku, k okolnostem, za nichž byl přestupek spáchán, a také k dosavadnímu chování odsouzeného. Jak již bylo výše uvedeno, za kázeňský přestupek nemusí být uložen kázeňský trest, ale lze ho řešit též výchovným pohovorem. Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu se vydává písemně. Kromě výroku a odůvodnění musí rozhodnutí obsahovat i poučení o opravném prostředku. Odsouzený potvrzuje oznámení rozhodnutí podpisem. Pokud ho odsouzený odmítne podepsat, příslušný zaměstnanec Vězeňské služby tuto skutečnost včetně důvodu odmítnutí uvede a připojí datum a svůj podpis.

Pokud nebylo rozhodnuto o propadnutí věci, lze dle § 50 ZVTOS rozhodnout o zabrání věci. Dle § 69 ŘVTOS má o zabrání věci právo rozhodnout vedoucí oddělení výkonu trestu a ředitel věznice. Výrok rozhodnutí o zabrání věci obsahuje též přesný popis zabrané věci a označení jejího vlastníka, je-li znám. V odůvodnění je třeba označit skutkové okolnosti, které odůvodňují užití ustanovení ZVTOS o zabrání věci. Součástí rozhodnutí o zabrání věci je vždy poučení o opravném prostředku.

Odsouzený má dle § 52 odst. 1 a 2 ZVTOS právo do tří dnů ode dne oznámení rozhodnutí o uložení kázeňského trestu nebo zabrání věci podat proti rozhodnutí stížnost. Tato stížnost má odkladný účinek. Oznámení se dle § 76 odst. 3 ZVTOS činí buď vyhlášením rozhodnutí v přítomnosti toho, jehož se týká, nebo doručením písemného vyhotovení takového rozhodnutí.

Stížnost dle § 59 ŘVTOS se podává buď písemně, nebo ústně. Pokud byla stížnost podána písemně, na stížnosti se vyznačí datum jejího převzetí zaměstnancem Vězeňské služby. O stížnosti podané ústně se činí záznam na předepsaném tiskopise, kde se uvedou podstatné důvody stížnosti a datum jejího podání. Stížnost může směřovat jak proti uložení kázeňského trestu, tak i proti jeho druhu a výši. O stížnosti proti rozhodnutí ředitele věznice dle § 52 odst. 3 ZVTOS rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby.

V § 52 odst. 4 ZVTOS je výslovně uvedeno, že soudní přezkum rozhodnutí vydaných v kázeňském řízení je možný pouze u rozhodnutí o propadnutí věci, umístění do uzavřeného oddílu až na dvacet osm dní, celodenní umístění do uzavřeného oddílu až na dvacet dní, rozhodnutí o zabrání věci a rozhodnutí o uložení pokuty. Soudnímu přezkumu naopak nepodléhá rozhodnutí o důtce, snížení kapesného, zákaz přijetí balíčku a odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny. Takovéto zákonné vyloučení ze soudního přezkumu se nachází ve ZVTOS pouze u ukládání kázeňských trestů, jiné úkony ředitele věznice nejsou ze soudní ochrany vyloučeny ze zákona.

Jak dle ZVTOS, tak dle § 23 odst. 1 ZVV kázeňskou pravomoc ve vazební věznici vykonávají nad obviněnými generální ředitel věznice a ředitelé věznic a jimi pověřeni zaměstnanci Vězeňské služby. Dle § 23 odst. 2 ZVV lze kázeňský trest uložit pouze po náležitém objasnění rozhodných okolností, za nichž byl kázeňský přestupek spáchán a byla prokázána vina obviněného. Před uložení kázeňského trestu musí být obviněnému a osobě, která uplatňuje vlastnické právo k věci, jež může být zabráná, umožněno se k věci vyjádřit. Obviněný má právo se vyjádřit ke všem skutečnostem,

kteřé se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich. Obviněný může uvádět okolnosti, které jeho vinu vyvracejí nebo zmírňují, a obviněný může na podporu svých tvrzení navrhnout provedení dalších důkazů sloužících k jeho obhajobě.

Ředitel věznic musí dle § 23 odst. 3 ZVV rozhodnout o uložení kázeňského trestu a toto rozhodnutí obviněnému oznámit do patnácti dnů ode dne, kdy se o spáchání přestupku dozvěděl, nejpozději však do jednoho měsíce od porušení stanoveného pořádku a kázně. Kázeňskými tresty jsou dle § 22 odst. 2 ZVV důtka, pokuta do výše 1.000 Kč, zákaz nákupu potravin a věcí osobní potřeby (s výjimkou hygienických potřeb) až na dobu jednoho měsíce, propadnutí věci a umístění do samovazby až na deset dní. Dle § 22 odst. 9 ZVV lze rozhodnout o zabrání věci, jestliže uložení kázeňského trestu propadnutí věci brání skutečnost, že obviněného nelze kázeňsky stíhat, nebo věc nenáleží pachateli přestupku, a vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku, popřípadě jiný obdobný obecný zájem.

Proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu dle § 23 odst. 6 ZVV může obviněný a osoba, jíž má být zabráněna věc, podat stížnost do tří dnů od oznámení, pokud bylo doručeno, tak od doručení. Stížnost má v zásadě odkladný účinek. Odkladný účinek stížnost nemá, byl-li uložen trest umístění do samovazby a udržení pořádku a kázně ve věznicí vyžaduje, aby trest byl ihned vykonán. O stížnosti dle § 23 odst. 7 ZVV rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Rozhodnutí vydaná v kárném řízení, jimiž byly uloženy kázeňské tresty – důtka, pokuta do výše 1.000 Kč, zákaz nákupu potravin a věcí osobní potřeby, nepodléhají přezkoumání soudem dle § 23 odst. 8 ZVV.

Jestliže po výkonu kázeňského trestu obviněný po dobu nejméně šesti týdnů řádně plní své povinnosti, může ředitel věznic nebo jím pověřený orgán Vězeňské služby rozhodnout o zahlazení kázeňského trestu dle § 23a odst. 1 ZVV.

2.5 Povolení mít u sebe dítě

Ředitel věznic rozhoduje o tom, zda u sebe odsouzená žena může mít při výkonu trestu dítě. Dle § 67 odst. 2 ZVTOS v případech hodných zvláštního zřetele, a jestliže takový postup umožňují podmínky ve věznicí a osobnostní předpoklady odsouzené ženy, může ředitel věznic povolit na žádost této ženy, aby ve výkonu trestu měla u sebe své dítě a starala se o něj. Stejně tak rozhoduje ředitel vazební věznic při výkonu vazby (§ 28a odst. 4 ZVV).

Před rozhodnutím si dle § 67 odst. 2 ZVTOS (§ 28a odst. 4 ZVV) ředitel věznice vyžádá posouzení od poskytovatele zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost a posouzení orgánu sociálně-právní ochrany dětí, zda je takový postup ve prospěch dítěte. Dále si ředitel věznice vyžádá psychologický posudek odsouzené/obviněné ženy.

Společný výkon trestu odnětí svobody matek a jejich nezletilých dětí je realizován ve specializovaném oddělení, které je v současné době zřízeno ve věznici Světlá nad Sázavou.²⁶ Podrobnosti výkonu trestu stanovuje § 91 ŘVTOS.

V souladu s § 67 odst. 3 ZVTOS má odsouzená/obviněná žena právo podat proti rozhodnutí ředitele věznice stížnost dle § 67 odst. 3 ZVTOS (§ 28a odst. 5 ZVV), a to ve lhůtě tří dnů od oznámení, tedy doručením písemného vyhotovení rozhodnutí. Z povahy věci vyplývá, že půjde o stížnost proti negativnímu rozhodnutí o její žádosti, tedy pokud ředitel věznice nepovolí odsouzené/obviněné ženě mít u sebe své dítě a starat se o ně.²⁷ Orgánem rozhodujícím o stížnosti je buď generální ředitel Vězeňské služby, anebo k tomu zmocněný zaměstnanec Vězeňské služby.

Ředitel věznice může také dle § 67 odst. 7 ZVTOS (§ 28a odst. 7 ZVV) rozhodnout o zrušení povolení mít ve výkonu trestu/vazby u sebe své dítě a starat se o ně. Toto rozhodnutí učiní na základě negativního vyjádření ošetřujícího lékaře odsouzené/obviněné, poskytovatele zdravotních služeb v oboru praktického lékařství pro děti a dorost, psychologa anebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí k dalšímu pobytu dítěte s matkou ve věznici. Dalším důvodem může být, že odsouzená neplní program zacházení, odsouzená/obviněná spáchá ve věznici trestný čin nebo závažným způsobem neplní povinnosti nebo porušuje zákazy stanovené v § 28 ZVTOS (§ 21 ZVV). O tomto rozhodnutí ředitel musí informovat neprodleně okresní soud a orgán sociálně-právní ochrany dětí, v jejichž obvodu se věznice nachází.

Odsouzená/obviněná žena může proti tomuto rozhodnutí podat do tří dnů od jeho oznámení stížnost dle § 67 odst. 8 ZVTOS (§ 28a odst. 7 ZVV). Tato stížnost nemá odkladný účinek a rozhoduje o ní bezodkladně generální ředitel Vězeňské služby nebo k tomu zmocněný zaměstnanec Vězeňské služby.

²⁶ KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 228 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz., Komentář k § 67.

²⁷ Tamtéž.

2.6 Umístění nebezpečných odsouzených

Velmi nebezpečným odsouzeným je dle § 72a ZVTOS odsouzený, který byl odsouzen k výjimečnému trestu, nebo proti kterému je vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný zločin spáchaný během výkonu vazby nebo výkonu trestu, nebo který se v posledních pěti letech pokusil uprchnout nebo uprchl z výkonu vazby nebo výkonu trestu, nebo u kterého lze důvodně předpokládat, že ohrozí bezpečnost jiných osob.

Velmi nebezpečný odsouzený se dle § 72a odst. 2 ZVTOS zpravidla umísťuje do oddílu se zesíleným stavebně technickým zabezpečením. O tomto zařazení rozhoduje ředitel věznice, rozhodnutí se vyhotovuje písemně a doručuje se odsouzenému. Proti rozhodnutí může odsouzený podat do tří dnů od doručení stížnost, která nemá odkladný účinek. O stížnosti rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec vězeňské služby. Pokud byla žádost odsouzeného zamítnuta, odsouzený ji může podat znovu až po uplynutí tří měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí.

Odsouzený, který byl zařazen do oddílu se zesíleným technickým zabezpečením, může dle § 72a odst. 5 ZVTOS požádat ředitele věznice o vyřazení z tohoto oddílu, pokud má za to, že pominuly důvody pro takové zařazení, nebo že takové důvody vůbec nenastaly. Rozhodnutí o této žádosti se vyhotovuje písemně a doručuje se odsouzenému. Proti tomuto rozhodnutí může odsouzený podat do tří dnů od doručení stížnost, která nemá odkladný účinek. O stížnosti rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Pokud byla žádost odsouzeného zamítnuta, může ji odsouzený podat znovu až po uplynutí tří měsíců od právní moci rozhodnutí.

2.7 Umístění obviněného do cely

Ve výkonu vazby se dle § 6 ZVV při umísťování obviněných do cel dbá o to, aby byl dodržen účel vazby a aby nedocházelo k mravnímu nebo jinému ohrožení obviněných. Pokud to umožňují podmínky ve věznici, může obviněný požádat o umístění do samostatné cely, nebo v odůvodněných případech může požádat o umístění do jiné cely. O těchto žádostech rozhoduje ředitel věznice nebo jeho zástupce.

2.8 Ponechání jiných věcí

Dle § 4 ŘVTOS si odsouzený může u sebe ponechat písemnosti související s trestním řízením a další úřední písemnosti, fotografie, dopisy, právní předpisy, vlastní

knihy, časopisy, noviny. Odsouzený může mít u sebe též například kapesní či náramkové hodinky, psací potřeby, snubní prsten, elektrický holicí strojek, hrneček na nápoje a základní hygienické potřeby. O ponechání jiných věcí rozhoduje dle § 4 odst. 4 ŘVTOS ředitel věznice nebo jím pověřený zaměstnanec.

2.9 Umístění odsouzeného v případě změny míry rizik

Dle § 11a odst. 3 ŘVTOS může ředitel věznice v případě snížení míry vnějších nebo vnitřních rizik rozhodnout o umístění odsouzeného do oddělení s nižším stupněm zabezpečení, které se liší o jeden stupeň od oddělení, v němž právě vykonává trest. V případě zvýšení míry vnějších nebo vnitřních rizik může ředitel věznice rozhodnout o umístění odsouzeného do oddělení s vyšším stupněm zabezpečení, které se v mimořádných případech může lišit až o dva stupně od oddělení, v němž aktuálně vykonává trest.

2.10 Způsob úpravy

Dle § 17 ŘVTOS o způsobu úpravy ložnic, lůžek, skříněk a prostorů na uložení osobních věcí odsouzených rozhoduje ředitel věznice. Odsouzeným lze povolit přiměřenou individuální estetickou úpravu místností, v nichž jsou ubytováni.

2.11 Nošení sezónních výstrojních součástí

Odsouzeným se dle § 18 odst. 1 ŘVTOS poskytují oděvy a další výstrojní součástky podle ročního období, o nošení těchto sezónních výstrojních součástí rozhoduje ředitel věznice.

2.12 Omezení nebo zrušení vycházky

Dle § 20 odst. 1 ŘVTOS je účelem vycházek zabezpečit odsouzeným denní pobyt na čerstvém vzduchu a aktivní odpočinek, odsouzení se jich však zúčastňují podle vlastního zájmu. Dle § 20 odst. 5 ŘVTOS může být vycházka omezena nebo zrušena pouze z vážného důvodu a na základě rozhodnutí ředitele věznice nebo jím pověřeného zaměstnance Vězeňské služby.

2.13 Používání dalších věcí

Dle § 30 ŘVTOS ředitel věznice nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby rozhoduje o možnosti zakoupení, zaslání, případně dovezení a používání dalších věcí majících vztah k zajištění dalšího vzdělávání, programu zacházení, případně zájmové činnosti odsouzeného a stanoví podmínky, za kterých lze další věci používat.

2.14 Změna zařazení vnitřní diferenciaci

Dle § 39 odst. 7 ŘVTOS o zařazení a o změně zařazení odsouzeného do přístupné skupiny vnitřní diferenciaci rozhoduje ředitel věznice nebo jeho zástupce na základě doporučení odborných zaměstnanců. Dle § 39 odst. 6 ŘVTOS tvoří přístupné skupiny vnitřní diferenciaci ucelený systém pozitivní motivace odsouzených. Plnění programu zacházení, charakteristika osobnosti odsouzeného a možnosti jeho resocializace jsou vedle chování, jednání, postojů ke spáchanému trestnému činu a výkonu trestu jednou z rozhodujících skutečností při zařazování odsouzeného do přístupných skupin vnitřní diferenciaci.

2.15 Zařazení do práce a přeřazení do jiné pracovní skupiny

Odsouzení mají stanovenou povinnost pracovat v § 29 ZVTOS. Dle § 41 odst. 1 ŘVTOS je odsouzený zařazen do práce rozhodnutím ředitele věznice, a to zpravidla na základě doporučení odborných zaměstnanců a s přihlédnutím k odborným znalostem odsouzeného, zákazu odsouzenému určitou činnost vykonávat nebo k dopadu na pořádek nebo bezpečnost ve věznici.

Odsouzení se dle § 43 odst. 2 ŘVTOS do pracovních skupin zařazují a přeřazují v souladu s účelem výkonu trestu. O přeřazení odsouzených do jiné pracovní skupiny rozhoduje ředitel věznice.

2.16 Volný pohyb v prostorách věznice

Ředitel věznice může odsouzeným ve věznici s ostrahou povolit volný pohyb uvnitř věznice dle § 52 odst. 2 a § 53 odst. 2 ŘVTOS.

2.17 Povolení opustit věznici

Dle § 51 ŘVTOS odsouzení umístění v oddělení s nízkým stupněm zabezpečení věznice s ostrahou pracují zpravidla na pracovištích mimo věznici. Kromě pracovní doby se odsouzeným umožňuje volný pohyb mimo věznici, a to k účasti na akcích kulturně výchovných a osvětových, sportovních, bohoslužbách a k návštěvám zdravotnických, rehabilitačních a obdobných zařízení, a to na základě povolení ředitele věznice. K těmto účelům vydává ředitel věznice dle § 51 odst. 4 ŘVTOS rozhodnutí o povolení opustit věznici s vyznačením prostoru, ve kterém se mohou pohybovat ve stanovené době.

Dle § 52 ŘVTOS odsouzení umístění v oddělení se středním stupněm zabezpečení věznice s ostrahou pracují také na nestřežených pracovištích mimo věznici. Na rozdíl od nízkého stupně zabezpečení tady může ředitel věznice

odsouzeným, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, povolit volný pohyb mimo věznici při plnění pracovních úkolů a k návštěvám zdravotnických, rehabilitačních a obdobných zařízení. Ředitel věznice rozhodne, zda budou doprovázeni zaměstnancem Vězeňské služby. K těmto účelům se dle § 52 odst. 7 ŘVTOS odsouzeným vydá rozhodnutí ředitele věznice o povolení opustit věznici s vyznačením prostoru, ve kterém se mohou pohybovat ve stanovené době. V souvislosti s návštěvou může ředitel věznice dle § 51 odst. 5, § 52 odst. 8 a § 53 odst. 7 ŘVTOS povolit odsouzenému, aby dočasně opustil věznici nejdéle na dobu 24 hodin. O tomto povolení vydá ředitel věznice rozhodnutí o povolení opustit věznici s vyznačením prostoru, kde a po jakou dobu se může odsouzený zdržovat.

Dle § 86 ŘVTOS může ředitel věznice na návrh vychovatele povolit mladistvému v souvislosti s návštěvou dočasně opustit věznici, a to nejdéle na dobu 24 hodin. O povolení dočasného opuštění věznice se mladistvému vydá rozhodnutí ředitele věznice o povolení opustit věznici s vyznačením prostoru, kde a po jakou dobu se může zdržovat a která z blízkých zletilých osob ho bude doprovázet. Rozhodnutí se předává proti podpisu mladistvého a blízké zletilé osoby. Dle § 91 ŘVTOS může ředitel věznice povolit dočasně opustit věznici matkám, jimž bylo povoleno, aby ve výkonu trestu měly u sebe své děti a staraly se o ně, na akce konané mimo věznici.

Dle § 40 odst. 3 ZVTOS rozhodnutí ředitele věznice o povolení opustit věznici je veřejnou listinou, kterou lze prokázat totožnost odsouzeného.

2.18 Povolení připojení radiopřijímačů a televizorů

Dle § 17 odst. 1 ZVV má obviněný právo objednat si na svůj náklad knihy, denní tisk a časopisy, včetně zahraničních, pokud jsou distribuované v tuzemsku. Může si půjčovat a hrát společenské hry, z vězeňské knihovny si půjčovat beletrii a odborné publikace, včetně právních předpisů. Vlastní přenosný radiopřijímač a televizor, pokud jsou napájeny z vlastního zdroje, pro který je v přijímači prostor a který je jeho součástí, se obviněnému umožní používat po provedení kontroly technických parametrů ke zjištění, zda nebylo instalováno nežádoucí zařízení. Provedení kontroly zajistí na náklady obviněného správa věznice. Pokud jsou pro to ve věznici podmínky, může ředitel věznice po provedení kontroly povolit připojení radiopřijímačů a televizorů na elektrickou síť.

2.19 Zařazení do diferenciační skupiny

Dle § 83 ŘVTOS se na základě charakteristiky osobnosti a spáchaného provinění ve věznicích pro mladistvé rozdělují odsouzení do čtyř základních diferenciačních skupin. Do základní skupiny A se zařazují odsouzení se základní charakteristikou osobnosti v normálu, u nichž poruchy chování vyplývají z nevhodného sociálního prostředí, emocionální a sociální nevyzrálosti, popřípadě špatného zacházení. Do základní skupiny B se zařazují odsouzení s naznačeným disharmonickým vývojem osobnosti. Do základní skupiny C se zařazují odsouzení s poruchami chování včetně poruch chování způsobených užíváním návykových látek, kteří vyžadují specializovaný výkon trestního opatření. Do základní skupiny D se zařazují odsouzení s mentální retardací. O zařazení mladistvého odsouzeného do základní diferenciační skupiny rozhoduje ředitel věznice na základě doporučení odborných zaměstnanců.

3. Roztřídění

3.1 Úvod

Z předchozí kapitoly vyplývá, že ředitel věznice činí značné množství úkonů, které jsou označeny jako rozhodnutí a povolení. Tyto úkony mohou být děleny podle více hledisek, například podle jakého právního předpisu jsou vydány, dále je lze dělit podle toho, zda je proti nim přípustná stížnost, dělení podle obsahu, podle toho, zda je před vydáním potřeba nějaké odborné vyjádření atd.

V předchozí kapitole byly tedy jednotlivé úkony ředitele věznice vyjmenovány a představeny. V této kapitole budou rozděleny podle formy činnosti, proto předtím než dojde k samotnému roztřídění, budou obecně rozebrány formy činnosti veřejné správy a ty budou následně aplikovány na jednotlivé úkony ředitele věznice.

3.2 Obecné vymezení forem činnosti veřejné správy

Činnost veřejné správy realizují subjekty veřejné správy na základě zákona obvykle prostřednictvím svých orgánů oprávněných jednat jménem příslušného subjektu a zavazovat jej. Činnost veřejné správy se uskutečňuje v určitých formách, jež lze dělit dle různých hledisek. Základní dělení je, zda určitý úkon veřejné správy může mít právní důsledky, či nikoliv. Toto hledisko umožňuje rozlišovat formy správní činnosti podle jejich právní závaznosti, míry jejich právní významnosti a účelnosti. Mezi formy činnosti veřejné správy patří nařízení, obecně závazné vyhlášky, rozhodnutí, veřejnoprávní smlouvy, faktické zásahy, osvědčení, ověření, posudky, stanoviska, vyjádření, informační úkony, doporučení a výzvy.²⁸ Pro tuto práci jsou důležité formy činnosti veřejné správy rozhodnutí, faktické úkony a neregulativní úkony.

Rozhodnutí jako forma činnosti se dá definovat mnoha způsoby, a to dle SŘ, SŘS nebo dle nauky. Pro tuto práci je dle mého názoru důležité vymezení rozhodnutí dle § 65 SŘS, a to vzhledem k tomu, že je to praktické z pohledu soudní ochrany a podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu. Povahou rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 SŘS se podrobně zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, kdy rozhodnutí definoval jako formalizovaný a standardizovaný akt se zákonem předepsanými náležitostmi umožňujícími rychle a jednoduše rozpoznat původce i adresáta takového aktu, obsah práv a povinností jím upravených i důvody, pro které je do nich zasahováno. Zároveň rozšířený senát vymezil i pojem rozhodnutí

²⁸ HENDRYCH, Dušan. Správní právo. Obecná část. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 119 s. Dostupné z: databáze beck-online.cz, Kapitola VII.

dle § 65 odst. 1 SŘS v materiálním slova smyslu, přičemž zdůraznil, že na neformální úkon správního orgánu by bylo možné nahlížet jako na rozhodnutí v materiálním smyslu tehdy, pokud by šlo o akt, který by po obsahové stránce měl povahu rozhodnutí ve smyslu definice SŘS a podle zákona měl též formu správního rozhodnutí, avšak který by pro procesní pochybení správního orgánu nebyl v takto předepsané formě vydán.²⁹

Pojem rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 SŘS je tedy třeba chápat v materiálním smyslu. Rozhodnutí je nutno vnímat jako jakýkoliv individuální právní akt vydaný orgánem veřejné moci z pozice jeho vrchnostenského postavení. Nelze proto uplatňovat námitky, že rozhodnutí nemělo příslušnou formu a nebylo vydáno v žádném řízení, jelikož potřeba soudního přezkumu faktických správních rozhodnutí je ještě intenzivnější právě tam, kde správní orgán nepostupuje předem stanoveným a předvídatelným způsobem podle příslušného procesního předpisu.³⁰

Naopak akt, který je řádně jako rozhodnutí označen a obsahuje jeho veškeré náležitosti, pak v případě absence materiálního znaku rozhodnutí (akt nezakládá, nemění, neruší ani závazně neurčuje práva nebo povinnosti adresáta) není rozhodnutím v materiálním slova smyslu a je ze soudního přezkumu podle § 70 písm. a) SŘS vyloučen.³¹

Mezi další formy činnosti důležité pro tuto práci náleží faktické úkony, jež spočívají ve vyslovení zákazu, nebo příkazu určitého jednání, jež je jeho adresát povinen respektovat. Tento úkon není výsledkem žádného formálního řízení. Právní předpisy jejich formu zpravidla nepředepisují a bude zpravidla činěn ústně. Faktické úkony mohou být však učiněny i písemně a pozice adresáta může být posílena úpravou formálního opravného prostředku.³² Obecně lze tedy říct, že jde o úkony, které nejsou činěny formou rozhodnutí, ale přesto jsou závazné pro osoby, vůči nimž směřují.³³

Mezi formy činnosti veřejné správy náleží také neregulativní úkony. Jedná se o úkony, jejichž prostřednictvím vykonavatelé veřejné správy plní úkoly veřejné správy

²⁹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. listopadu 2010, sp. zn. 7 Aps 3/2008.

³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. května 2006, sp. zn. 1 Afs 147/2005.

³¹ ŠEBEK, Petr. In: BLAŽEK, Tomáš a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Dostupné z: databáze beck-online.cz, Komentář k § 65.

³² HENDRYCH, Dušan. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 119 s. Dostupné z: databáze beck-online.cz, Kapitola XI.

³³ JIRÁSEK, Jan. In: BLAŽEK, Tomáš a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Dostupné z: databáze beck-online.cz, Komentář k § 82.

a které přímo nezasahují do ničích práv. Mezi neregulativní úkony patří například také osvědčení, jež úředně potvrzuje skutečnosti, které jsou v něm uvedeny. Na rozdíl od rozhodnutí se osvědčení vydává v případech, kdy není o věci pochybnost nebo spor a kdy není zapotřebí ani jinak použít správní uvážení nebo vyložit neurčitý pojem anebo formálně opatřovat nějaké podklady – osvědčují se skutečnosti úředně zřejmé, zpravidla z vnitřních zdrojů vykonavatele veřejné správy, který osvědčení vydává. Osvědčení je veřejnou listinou a platí pro ně presumpce správnosti.³⁴

V případě neexistence judikatury, která by se zabývala povahou úkonů a nejasností, o jakou formu činnosti se jedná, budou použita tato výše uvedená kritéria nebo analogie.

3.2. Roztřídění dle forem činnosti

3.2.1 Rozhodnutí

Rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu z peněžních prostředků, které má odsouzený uložené ve věznici

Povahou úkonu, jímž se stanovuje povinnost odsouzeného dle § 9 vyhlášky o srážkách z odměny nahradit náklady výkonu trestu, se zabýval Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí, kde uvedl, že rozhodnutí ředitele věznice, jímž jsou stanoveny náklady výkonu trestu, je rozhodnutím správního úřadu vydaným ve správním řízení.³⁵

Rozhodnutí o výši nákladů vazby

Povahou úkonu, kterým ředitel věznice rozhoduje o výši nákladů vazby dle § 11 vyhlášky o srážkách z odměny se zabýval Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí. V tomto rozhodnutí uvádí, že se u tohoto úkonu nejedná o pouhou administrativní činnost, ale o rozhodnutí. Rozhodování o povinnosti náhrady nákladů výkonu vazby má dvě fáze. Druhá z nich – rozhodnutí o výši nákladů je podmíněna předchozím rozhodnutím o povinnosti k náhradě nákladů, tedy rozhodnutím soudu o základu povinnosti.³⁶

³⁴ HENDRYCH, Dušan. Správní právo. Obecná část. 9 vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 119 s. Dostupné z: databáze beck-online.cz, Kapitola XII.

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2010, sp. zn. 20 Cdo 4240/2008.

³⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. ledna 2006, sp. zn. 8 Afs 145/2005.

Rozhodnutí o povinnosti nahradit další náklady výkonu trestu odnětí svobody

Vzhledem k výše uvedené judikatuře, že se u rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu z peněžních prostředků, které má odsouzený uložené ve věznici dle § 9 vyhlášky o srážkách z odměny a u rozhodnutí o výši nákladů vazby dle § 11 vyhlášky o srážkách z odměny jedná v obou případech o formu činnosti rozhodnutí, tak se dle mého názoru pomocí analogie jedná také u rozhodování ředitele věznice o povinnosti nahradit další náklady výkonu trestu odnětí svobody dle § 36 ZVTOS o formu činnosti rozhodnutí, a to také proto, že lze jednoduše rozeznat původce i adresáta aktu a obsah práv a povinností jím upravených, a splňuje to tedy i definici rozhodnutí dle SŘS.

Rozhodnutí o povinnosti nahradit náklady spojené s výkonem vazby

Jak je uvedeno výše u rozhodnutí o povinnosti nahradit další náklady výkonu trestu odnětí svobody dle § 36 ZVTOS, tak i u rozhodnutí o povinnosti nahradit náklady spojené s výkonem vazby dle § 21a ZVV se jedná analogicky o formu činnosti rozhodnutí, a to také proto, že lze jednoduše rozeznat původce i adresáta aktu a obsah práv a povinností jím upravených, a splňuje to tedy i definici rozhodnutí dle SŘS.

Rozhodnutí o povinnosti nahradit škodu

Dle judikatury Nejvyššího správního soudu rozhodnutí ředitele věznice o povinnosti nahradit škodu dle § 39a ZVTOS naplňuje formální i materiální znaky správního rozhodnutí, jedná se tedy o formu činnosti veřejné správy rozhodnutí. Nic na tom nemění ani skutečnost, že se jedná o rozhodnutí v soukromoprávní věci, toto bude mít vliv pouze na soudní přezkum.³⁷ To stejné platí dle mého názoru analogicky pro rozhodnutí o náhradě škody dle § 21b ZVV.

Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu a zabrání věci

Řízení o uložení kázeňského trestu má z úkonů ředitele věznice nejobsáhlejší úpravu. Tento úkon splňuje znaky rozhodnutí, jelikož se jedná o formalizovaný úkon. Formalizaci shledávám zejména v tom, že se o kázeňském přestupku sepisuje záznam, který se zakládá do osobního spisu odsouzeného. V řízení jsou používány důkazní prostředky a před uložení kázeňského trestu musí být odsouzenému

³⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. září 2021, sp. zn. 5 As 236/2021.

umožněno, aby se k věci vyjádřil. Vyjádření se uvádí na předepsaném tiskopise, který odsouzený podepisuje.

Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu se vydává písemně a musí kromě výroku a odůvodnění obsahovat i poučení o opravném prostředku. To, že se jedná o formu činnosti rozhodnutí, uvádí i Nejvyšší správní soud, kde ve svém rozhodnutí uvedl, že sice na rozhodnutí o kázeňských trestech nelze klást stejné formální nároky jako na rozhodnutí správních úřadů či soudů, neboť do popředí vystupuje potřeba rychlého a flexibilního rozhodování a zájem na udržení pořádku a bezpečnosti ve věznicích v reálném čase, ale jedná se o rozhodnutí správního orgánu.³⁸ I samotný Ústavní soud ve svém nálezu uvedl, že nelze zásadně pochybovat o tom, že rozhodnutí v kázeňském řízení lze považovat za správní rozhodnutí dle § 65 odst. 1 SŘS.³⁹

Rovněž rozhodnutí zabrání věci je formou činnosti rozhodnutí, jelikož se jedná o formalizovaný úkon a analogicky lze použít judikaturu pro ukládání kázeňských trestů. Výrok rozhodnutí o zabrání věci obsahuje přesný popis zabrané věci a označení jejího vlastníka. Rozhodnutí obsahuje odůvodnění, kde je třeba označit skutkové okolnosti, které odůvodňují užití ustanovení zákona o zabrání věci, a součástí rozhodnutí o zabrání věci je vždy poučení o opravném prostředku.

Povolení mít u sebe dítě

Když ředitel věznice rozhoduje o žádosti odsouzené či obviněné ženy, aby u sebe mohla mít dítě dle § 67 ZVTOS a § 28a ZVV, nebo toto povolení ruší, jedná se dle mého názoru o formu činnosti rozhodnutí, protože v tomto úkonu vidím formalizaci. Ředitel věznice si totiž před rozhodnutím vyžádá posouzení poskytovatele zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost a orgánu sociálně-právní ochrany dětí, zda je takový postup ve prospěch dítěte, a psychologický posudek odsouzené ženy. Zároveň lze rozeznat původce i adresáta takového aktu, obsah práv a povinností (zakládá nebo ruší právo mít u sebe dítě) jím upravených i důvody, pro které je do nich zasahováno, a splňuje to proto dle mého názoru definici rozhodnutí dle SŘS.

³⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. října 2022, sp. zn. 6 As 152/2021.

³⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08.

Rozhodnutí o umístění nebezpečného odsouzeného

Dle mého názoru se v případě úkonu, kdy ředitel věznice rozhoduje o umístění nebezpečného odsouzeného do oddílu se zesíleným stavebně technickým zabezpečením, jedná spíše o faktický úkon nežli rozhodnutí, protože na rozdíl od ostatních rozhodnutí nevidím určitou formalizaci u tohoto úkonu, kdy je například před jinými rozhodnutími nutno mít odborné vyjádření. Judikatura však na toto téma nahlíží spíše jako na rozhodnutí, kdy uvádí, že rozhodnutí ředitele věznice dle § 72a odst. 2, 4 a 5 zákona o VTOS, resp. následné rozhodnutí o stížnosti proti tomuto rozhodnutí lze jednoznačně podřadit pod rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) SŘS.⁴⁰ Jelikož je pro obranu odsouzeného důležitější, jak nahlízejí na formu činnosti správní soudy, zařazují tento úkon k formě činnosti rozhodnutím.

Rozhodnutí o změně umístění do oddělení věznice

V případě změny míry vnějších a vnitřních rizik může ředitel věznice rozhodnout o umístění do jiného oddělení dle § 11a ŘVTOS. Dle mého názoru se jedná spíše o formu činnosti rozhodnutí, jelikož ředitel věznice může o tomto umístění rozhodnout pouze na základě změny míry vnějších a vnitřních rizik. Jejich vyhodnocení se provádí vždy při hodnocení plnění programu zacházení, při hodnocení dodržování vězeňského režimu a při realizaci programu výstupního zacházení. Vzhledem k tomu vidím tento úkon jako spíše formalizovaný, a jedná se tedy o formu činnosti rozhodnutí. Také by se dala použít analogicky podobnost k rozhodnutí o umístění nebezpečného odsouzeného, což je dle judikatury forma činnosti rozhodnutí.

Změna zařazení vnitřní diferenciacce

Když ředitel věznice rozhoduje o změně zařazení odsouzeného do přístupné skupiny vnitřní diferenciacce dle § 39 odst. 7 ŘVTOS, jedná se dle mého názoru o formu činnosti rozhodnutí, a sice proto, že rozhoduje na základě doporučení odborných zaměstnanců. V tomto úkonu shledávám proto spíše určitou formalizaci, než že by se mělo jednat o faktický úkon.

⁴⁰ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě-pobočka v Olomouci ze dne 30. října 2019, sp. zn. 6 65 A 70/2018.

Zařazení do diferenční skupiny

Když ředitel věznice rozhoduje o zařazení do diferenční skupiny dle § 83 ŘVTOS, jedná se dle mého názoru o rozhodnutí, protože rozhoduje na základě doporučení odborných zaměstnanců, a proto shledávám také v tomto úkonu spíše určitou formalizaci než faktický úkon.

3.2.2 Faktické úkony

Povolení návštěv

Úkony, kterými ředitel věznice dle § § 19 odst. 4 ZVTOS, § 19 odst. 5 ZVTOS, § 28 odst. 1 ŘVTOS, § 14 odst. 1 ZVV, § 14 odst. 6 ZVV a § 28b ZVV povoluje návštěvy, jsou dle mého názoru úkony faktickými, a to proto, že se nejedná o žádný formalizovaný úkon se zákonem předepsanými náležitostmi, ale i přesto zasahuje do práv vězně, a to do práva přijímat návštěvy dle § 19 ZVTOS. Judikatura se například zabývala úkonem ředitele věznice, jímž nepovolil návštěvu formou videokonference, a odsouzený se proti tomuto faktickému úkonu bránil zásahovou žalobou.⁴¹

Umístění obviněného do cely

Ředitel věznice rozhoduje o žádostech obviněných o umístění do samostatné cely nebo do jiné cely dle § 6 ZVV. Dle mého názoru se u tohoto úkonu jedná o faktický pokyn, jelikož nevidím žádnou formalizaci například v podobě předchozího odborného vyjádření. Tento úkon se ale dotýká přímo práv obviněného, bude to proto spíše faktický než neregulativní úkon. O formu činnosti rozhodnutí také nepůjde, jelikož tento úkon není formalizovaný.

Ponechání jiných věcí

O ponechání jiných věcí rozhoduje ředitel věznice dle § 4 ŘVTOS, dle mého názoru se jedná o faktický pokyn, jelikož je to neformalizovaný úkon, který se však dotýká práv odsouzeného. Bude to proto spíše faktický úkon než neregulativní úkon. O formu činnosti rozhodnutí také nepůjde, jelikož tento úkon není formalizovaný.

⁴¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. ledna 2023, sp. zn. 5 As 159/2021.

Zrušení vycházek

Vycházka může být omezena nebo zrušena pouze z vážného důvodu na základě rozhodnutí ředitele věznice nebo jím pověřeného zaměstnance Vězeňské služby dle § 20 odst. 5 ŘVTOS. Jelikož se tento úkon přímo dotýká práv odsouzeného (§ 20 odst. 1 ŘVTOS čerstvý vzduch a aktivní odpočinek), tak dle mého názoru se jedná o faktický úkon, nikoliv neregulativní úkon. O formu činnosti rozhodnutí také nepůjde, jelikož tento úkon není formalizovaný. Souhlasně i v judikatuře Nejvyššího správního soudu, kde se zabýval zrušenými vycházkami.⁴²

Zařazení do práce a přeřazení do práce

Dle Nejvyššího správního soudu přeřazení do práce není rozhodnutím, ale faktickým úkonem, jelikož tiskopis, na němž je současně uveden souhlas stěžovatele, stanovisko odborné komise i schválení ředitele věznice, je sice formálně označen jako rozhodnutí, ale nemá zákonné náležitosti správního rozhodnutí (neobsahuje výrok, odůvodnění ani poučení účastníků řízení). Rovněž z materiálního hlediska jej dle Nejvyššího správního soudu nelze považovat za rozhodnutí správního orgánu, neboť se nejednalo o autoritativní určení pracovní povinnosti, již by se stěžovatel musel podrobit bez ohledu na vlastní stanovisko. Ředitel věznice pouze schválil – vyslovil souhlas s návrhem na zařazení stěžovatele na střežené pracoviště, se kterým stěžovatel sám předem souhlasil. Předem projevovaný souhlas odsouzeného, vyjádřený zájem pracovat zřetelně svědčí o tom, že postupem ředitele věznice nejsou jakkoli direktivně modifikována oprávnění odsouzeného.⁴³ Shodně i Nejvyšší správní soud v jiném rozhodnutí, kde se zabývá přezkumem rozhodnutí věznice o zařazení na pracovní pozici.⁴⁴

Dle judikatury Nejvyššího správního soudu se tedy u úkonů ředitele věznice, kterými rozhoduje o zařazení do práce a přeřazení na pracovní pozici, jedná o faktický úkon, jelikož nemá zákonné náležitosti správního rozhodnutí, a ani z materiálního hlediska se nejedná o rozhodnutí, jelikož se nejednalo o autoritativní určení pracovní povinnosti. S tímto názorem Nejvyššího správního soudu však nesouhlasím, protože se dle mého názoru jedná spíše o formu činnosti rozhodnutí, jelikož se jedná

⁴² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. dubna 2023, sp. zn. 3 As 200/2021.

⁴³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. prosince 2017, sp. zn. 7 As 62/2017.

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. října 2021, sp. zn. 8 As 36/2021 a Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. června 2021, sp. zn. 1 As 66/2021.

o formalizovaný úkon (předchozí doporučení odborných zaměstnanců), a protože odsouzení mají v souladu s § 29 ZVTOS danou povinnost pracovat. Dle mého názoru tedy rozhoduje ředitel věznice autoritativně o určení pracovní povinnosti. Jelikož je však pro obranu odsouzených důležitější názor Nejvyššího správního soudu, zařadila jsem tyto úkony do faktických úkonů.

Volný pohyb v prostorách věznice

Ředitel věznice může povolit odsouzeným volný pohyb v prostorách věznice dle § 52 odst. 2 ŘVTOS a § 53 odst. 2 ŘVTOS. Dle mého názoru se jedná o faktický úkon, jelikož je neformalizovaný, avšak zasahuje přímo do práv odsouzených, bude to proto spíše faktický než neregulativní úkon. O formu činnosti rozhodnutí také nepůjde, jelikož tento úkon není formalizovaný.

3.2.3 Neregulativní úkony

Povolení opustit věznici

Rozhodnutí ředitele věznice o povolení opustit věznici je dle § 40 odst. 3 ZVTOS veřejnou listinou, kterou lze prokázat totožnost odsouzeného. V tomto případě se dle mého názoru jedná o formu činnosti osvědčení, jelikož úředně potvrzuje skutečnosti, které jsou v něm uvedeny. Sám zákon v § 40 odst. 3 ZVTOS uvádí, že se jedná o veřejnou listinu.

Způsob úpravy

O způsobu úpravy ložnic, lůžek, skříněk a prostorů na uložení osobních věcí odsouzených rozhoduje ředitel věznice dle § 17 odst. 3 ŘVTOS, odsouzeným lze povolit přiměřenou individuální estetickou úpravu místností, ve kterých jsou ubytováni. Dle mého názoru se jedná o neregulativní úkon, jelikož nijak nezasahuje přímo do ničích práv.

Nošení sezónních výstrojních součástí

O nošení sezónních výstrojních součástí rozhoduje ředitel věznice dle § 18 ŘVTOS, dle mého názoru se jedná o neregulativní úkon, jelikož nijak nezasahuje přímo do ničích práv.

Používání dalších věcí

Ředitel věznice nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby rozhoduje dle § 30 ŘVTOS o možnosti zakoupení, zaslání, případně dovezení a používání

dalších věcí majících vztah k zajištění dalšího vzdělávání, programu zacházení, případně zájmové činnosti odsouzeného a stanoví podmínky, za kterých lze další věci používat. Dle mého názoru se u tohoto úkonu jedná o neregulativní úkon, jelikož nezasahuje přímo do ničích práv.

Povolení připojení radiopřijímačů a televizorů

Pokud jsou pro to ve věznici podmínky, může ředitel věznice po provedení kontroly povolit připojení radiopřijímačů a televizorů na elektrickou síť dle § 17 odst. 1 ZVV. Dle mého názoru se u tohoto úkonu jedná o neregulativní úkon, jelikož nezasahuje přímo do ničích práv.

4. Procesně správní a soudně procesní důsledky

4.1 Úvod

V předchozí kapitole byly jednotlivé úkony ředitele věznice roztrženy dle toho, o jakou formu činnosti veřejné správy se jedná. V této kapitole budou rozebrány zejména procesně správní důsledky vyplývající z tohoto rozdělení, tedy jaké způsoby nápravy jsou možné a pro soudní přezkum nutné proti těmto úkonům uplatnit. Dále budou rozebrány soudně procesní důsledky spočívající v tom, jaký žalobní typ se ve správní soudnictví užije, a část této kapitoly se bude také zabývat přezkumem v civilním soudnictví.

4.2 Procesně správní důsledky

Z přechodných kapitol vyplynulo, že opravný prostředek stížnost je přípustný pouze u některých rozhodnutí, a to když je to přímo stanoveno v právních předpisech. U neregulativních úkonů nejsou přípustné žádné prostředky nápravy a u faktických úkonů bude rozebráno níže, jaký prostředek nápravy je nutno uplatnit předtím, než se vězeň obrátí na soudy.

Co se právní úpravy stížnosti týče – je detailněji upravena pouze proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu, u zbytku rozhodnutí je pouze uvedeno, že je přípustná, zda má stížnost odkladný účinek a kdo o stížnosti rozhoduje. O stížnostech proti rozhodnutí ředitele věznice rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec. V následujícím textu bude proto detailněji rozebrána stížnost proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu.

Stížnost dle § 59 ŘVTOS lze podat písemně, nebo ústně. Pokud byla stížnost podána písemně, vyznačí se na ní datum jejího převzetí zaměstnancem Vězeňské služby. Pokud je stížnost podaná ústně, na předepsaném tiskopisu se učiní záznam, v němž se uvedou podstatné důvody stížnosti a datum jejího podání. Stížnost může směřovat proti uloženému trestu, jeho druhu i výši.

U kázeňských trestů o stížnostech proti rozhodnutí ředitele věznice rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby dle § 52 odst. 3 ZVTOS. Pokud je stížnost podaná ve stanovené lhůtě, je generální ředitel Vězeňské služby povinen rozhodnutí přezkoumat. Dle § 60 ŘVTOS se přezkoumává zejména to, zda je prokázáno, že se skutek, v němž je spatřován kázeňský přestupek, stal, že jej spáchal odsouzený a že je tento skutek vůbec kázeňským přestupkem.

O stížnosti může generální ředitel Vězeňské služby rozhodnout dle § 60 odst. 2 ŘVTOS třemi způsoby: zamítne stížnost, změní kázeňský trest nebo zruší uložení kázeňského trestu. Toto rozhodnutí musí být na předepsaném tiskopise písemně odůvodněno.

Generální ředitel Vězeňské služby stížnost dle § 60 odst. 2 písm. a) ŘVTOS zamítne, byla-li zaviněním odsouzeného podána opožděně, dále ji zamítne dle § 60 odst. 2 písm. b) ŘVTOS, jestliže je spáchání kázeňského přestupku odsouzeným a jeho zavinění prokázáno a uložený kázeňský trest je úměrný závažnosti spáchaného přestupku a je v souladu s účelem výkonu trestu.

Generální ředitel Vězeňské služby kázeňský trest změní dle § 60 odst. 2 písm. c) ŘVTOS, jestliže je spáchání kázeňského přestupku odsouzeným a jeho zavinění prokázáno, ale uložený kázeňský trest není v souladu s účelem výkonu trestu. Nový kázeňský trest musí být vždy mírnější než ten, který byl odsouzenému původně uložen. Jedná se o projev zásady zákazu reformace in peius, což znamená, že nemůže být rozhodnutí změněno v neprospěch odsouzeného.⁴⁵

Uložený kázeňský trest generální ředitel Vězeňské služby zruší dle § 60 odst. 2 písm. d) ŘVTOS, nebyly-li dostatečně objasněny všechny skutečnosti, které jsou pro uložení kázeňského trestu významné, nebo jsou-li dosavadní důkazy pro rozhodnutí nedostatečné, a vrátí věc k novému kázeňskému řízení řediteli věznice. V rámci nového kázeňského řízení nelze odsouzenému uložit kázeňský trest přísnější, než který byl uložen původně. I zde se projevuje zásada zákazu reformace in peius. Proti novému rozhodnutí o uložení kázeňského trestu má odsouzený právo podat stížnost. Generální ředitel Vězeňské služby kázeňský trest také zruší dle § 60 odst. 2 písm. d) ŘVTOS, není-li prokázáno, že se odsouzený kázeňského přestupku dopustil.

Lhůta k podání stížnosti se počítá od oznámení, oznámení se dle § 76 odst. 3 ZVTOS činí buď vyhlášením rozhodnutí v přítomnosti toho, jehož se týká, nebo doručením písemného vyhotovení takového rozhodnutí. Jak již bylo řečeno, podle § 76 odst. 1 zákona o výkonu trestu se na řízení nevztahují ani ustanovení SŘ. Obecně však platí, že doručení správního rozhodnutí je úkonem, kterým se rozhodnutí správního orgánu dostává do dispozice účastníka řízení. Okamžik, kdy se rozhodnutí

⁴⁵ KOLMAN, Petr, GRYGAR, Tomáš. Vybrané otázky zákazu reformatio in peius ve správním právu trestním. *Bulletin advokacie*, 2020, č. 11, s. 37–40.

do jeho dispozice dostane, je proto rozhodný pro určení počátku běhu lhůty pro podání řádného opravného prostředku.⁴⁶

V souvislosti s faktickými pokyny je nutno uvést, jaké prostředky ochrany nebo nápravy musí vězeň použít před samotným podáním správní žaloby. Jiným právním prostředkem ochrany nebo nápravy v souvislosti s faktickými úkony ředitele věznice se zabýval Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí, kde uvedl, že se jedná o podání odsouzeného žádající příslušné státní zastupitelství o dozor a žádost o přezkoumání způsobu vyřízení tohoto podání u nejbližšího vyššího státního zastupitelství.⁴⁷

Když podání odsouzeného žádající příslušné státní zastupitelství o dozor dle § 16a odst. 5 zákona o státním zastupitelství obsahuje potřebné náležitosti a jeho vyřízení je v působnosti státního zastupitelství, jemuž bylo učiněno, státní zastupitelství jeho důvodnost přezkoumá. Příslušné státní zastupitelství je krajské státní zastupitelství, v jehož obvodu se trest vykonává dle § 78 ZVTOS a § 29 ZVV. Zjistí-li porušení zákona nebo jiného právního předpisu, přijme v rámci své působnosti příslušná opatření ke zjednání nápravy. Jedná se o příkaz, který je státní zástupce oprávněn v rámci dozoru vydávat k zachování předpisů platných pro výkon trestu dle § 4 odst. 1 písm. b) zákona o státním zastupitelství ve spojení s § 78 odst. 2 písm. e) ZVTOS a § 29 odst. 2 písm. e) ZVV.

Pokud se tak ale nestane, je nutno podat dále žádost o přezkoumání způsobu vyřízení tohoto podání u nejbližšího vyššího státního zastupitelství dle § 16a odst. 7 zákona o státním zastupitelství. Pokud není ten, kdo podání učinil, se způsobem vyřízení spokojen, může požádat o přezkoumání vyřízení podání nejbližší vyšší státní zastupitelství, jehož rozhodnutí v téže věci je konečné. O tom je třeba autora podání vždy poučit. Pokud žádost o přezkoumání postupu státního zastupitelství obsahuje nové skutečnosti, jež by samy o sobě nebo ve spojení s jinými mohly odůvodnit jiné posouzení věci, nejbližší vyšší státní zastupitelství vrátí věc nižšímu státnímu zastupitelství k opětovnému přezkoumání. Teprve až po této žádosti může vězeň podat žalobu ve správním soudnictví.

⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. dubna 2012, sp. zn. 5 As 33/2011.

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. března 2021, sp. zn. 10 As 350/2020, bod 19.

4.3 Soudně procesní důsledky

4.3.1 Soudní přezkum ve správním soudnictví

Soudní přezkum formy činnosti – rozhodnutí ředitele věznice

V § 2 SŘS je uvedeno, že ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických osob. Tato práva budou vyplývat zejména z ZVTOS a ZVV. Prostředek, kterým se odsouzený může domáhat ochrany svých práv proti rozhodnutí ředitele věznice, je žaloba proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 SŘS, kde je uvedeno, že kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jimž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, ten se může žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti. Dle § 65 odst. 3 SŘS se může ten, jemuž byl uložen trest za správní delikt, domáhat, aby od něj bylo upuštěno, nebo o snížení v mezích zákonem dovolených.

V § 68 SŘS jsou dále stanoveny podmínky přípustnosti žaloby, respektive nepřípustnosti. Žaloba je nepřípustná dle § 68 písm. a) SŘS, nevyčerpal-li žalobce řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem, připouští-li je zvláštní zákon, ledaže rozhodnutí správního orgánu bylo na újmu jeho práv změněno k opravnému prostředku jiného. Vězeň tedy před podáním žaloby musí podat stížnost proti rozhodnutí, pokud je přípustná.

Dále je žaloba nepřípustná § 68 písm. b) SŘS, jde-li o rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci, vydané v mezích zákonné pravomoci správních orgánů. Musí se tedy jednat o rozhodnutí o veřejných subjektivních právech vězně. Rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávních věcech náleží do pravomoci civilních soudů, které rozhodují dle části V. OSŘ. Rozhodnutí ředitele věznice v soukromoprávních věcech, které náleží do pravomoci civilních soudů, jsou rozhodnutí o náhradě nákladů a rozhodnutí o náhradě škody.⁴⁸ Všechna ostatní rozhodnutí ředitele věznice spadají do pravomoci správních soudů, jelikož ředitel věznice rozhoduje o jejich veřejných subjektivních právech.

Žaloba je dle § 68 písm. c) SŘS dále nepřípustná, je-li jediným důvodem tvrzená nicotnost napadeného rozhodnutí, nedomáhal-li se žalobce vyslovení této nicotnosti před správním orgánem. Dalším důvodem nepřípustnosti je § 68 písm. d) soudního řádu správního, směřuje-li žaloba jen proti důvodům rozhodnutí.

⁴⁸ Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. září 2021, sp. zn. 5 As 236/2021 a Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2010, sp. zn. 20 Cdo 4240/2008.

A posledním důvodem je dle § 68 písm. e) SŘS, domáhá-li se žalobce přezkoumání rozhodnutí, které je z přezkoumání podle tohoto nebo zvláštního zákona vyloučeno. Ze soudního přezkumu je vyloučeno rozhodnutí o důtce dle § 46 odst. 3 písm. a) ZVTOS, rozhodnutí o snížení kapesného dle § 46 odst. 3 písm. b) ZVTOS, rozhodnutí o zákazu přijetí balíčku dle § 46 odst. 3 písm. c) ZVTOS, rozhodnutí o odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny dle § 46 odst. 3 písm. i) ZVTOS, rozhodnutí o důtce dle § 22 odst. 2 písm. a) ZVV, rozhodnutí o uložení pokuty do výše 1.000 Kč dle § 22 odst. 2 písm. b) ZVV a rozhodnutí o zákazu nákupu potravin a věcí osobní potřeby (s výjimkou hygienických potřeb) až na dobu jednoho měsíce dle § 22 odst. 2 písm. c) ZVV.

Soudní přezkum rozhodnutí vydaných v kázeňském řízení byl původně dle ZVTOS omezen pouze na rozhodnutí o propadnutí nebo zabránění věci, tedy rozhodnutí, která postihovala majetková práva. Neústavnost ustanovení ZVTOS shledával Ústavní soud zejména v tom, že soudní přezkum rozhodnutí byl paušálně vyloučen kromě rozhodnutí postihujících majetková práva, zatímco zásah do osobnosti sféry člověka byl bez možnosti soudní kontroly. Ústavní soud tedy nálezem zrušil ustanovení ZVTOS, kterým se paušálně vylučoval soudní přezkum rozhodnutí vydaných v kázeňském řízení, jelikož toto paušální vyloučení soudního přezkumu bez diferenciací z hlediska zásahu do základních lidských práv a svobod odsouzeného bylo v rozporu s ústavní zárukou práva na spravedlivý proces dle čl. 36 Listiny základních práv a svobod.⁴⁹ K dosud poslednímu zásahu do zákonného rozsahu soudního přezkumu rozhodnutí vydaných v kázeňském řízení se uchýlil Ústavní soud, jenž nálezem rozšířil soudní přezkum také na kázeňský trest pokuta.⁵⁰

Pro podání žaloby je dle § 72 SŘS stanovena lhůta dvou měsíců poté, kdy bylo žalobci rozhodnutí oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Zmeškání lhůty pro podání žaloby nelze prominout. Vězeň tedy musí podat žalobu do dvou měsíců ode dne doručení rozhodnutí o stížnosti nebo doručení rozhodnutí ředitele věznice, pokud se jedná o rozhodnutí, proti němuž není přípustná stížnost.

Pokud se stane to, že vězeň podá žalobu k civilnímu soudu, avšak žaloba měla být podána k správnímu soudu a civilní soud z tohoto důvodu řízení zastaví, tak pokud odsouzený podá žalobu u věcně a místně příslušného správního soudu do jednoho

⁴⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08, bod 32.

⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 27. července 2021, sp. zn. Pl. ÚS 112/20.

měsíce od právní moci rozhodnutí civilního soudu o zastavení řízení, tak platí, že žaloba byla podána dnem, kdy žaloba došla civilnímu soudu v souladu s § 72 odst. 3 SŘS.

Dle § 73 odst. 1 SŘS žaloba nemá bez dalšího odkladný účinek. Tento účinek může přiznat soud na návrh vězně po vyjádření žalovaného, pokud by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro vězně nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to není v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

Aktivně legitimován je dle § 68 odst. 1 SŘS každý, kdo tvrdí, že byl rozhodnutím správního orgánu na svých právech zkrácen. Vězni tedy postačí, že bude tvrdit, že rozhodnutím ředitele věznice byl zkrácen na svých veřejných subjektivních právech. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu bude aktivní žalobní legitimace v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu dána vždy v případě, pokud s ohledem na tvrzení žalobce není možné zjevně a jednoznačně konstatovat, že k zásahu do jeho právní sféry v žádném případě dojít nemohlo.⁵¹

Co se účastníků řízení týká, žalovaným je dle § 69 SŘS správní orgán, který rozhodl v posledním stupni. Správní orgán tedy bude ředitel věznice, jestli se bude jednat o rozhodnutí, proti kterému není přípustná stížnost. Pokud je proti rozhodnutí přípustná stížnost, jedná se o generálního ředitele Vězeňské služby. Co se však označení žalovaného v žalobě týká, tak na místě žalované musí být Vězeňská služba České republiky vzhledem k tomu, že má na rozdíl od ředitele a generálního ředitele procesní způsobilost.⁵²

Co se týče povahy rozhodnutí ředitele, v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu je pojem rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 SŘS třeba chápat v materiálním smyslu. Rozhodnutí je tedy nutno vnímat jako jakýkoliv individuální právní akt vydaný orgánem veřejné moci z pozice jeho vrchnostenského postavení. Nelze proto uplatňovat námitky, že rozhodnutí nemělo příslušnou formu a nebylo vydáno v žádném řízení, jelikož potřeba soudního přezkumu faktických správních rozhodnutí je ještě intenzivnější právě tam, kde správní orgán nepostupuje předem stanoveným a předvídatelným způsobem podle příslušného procesního předpisu.⁵³ A co se týče samotného podání žaloby vězněm, je také nutné žalobu pro určení

⁵¹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. října 2008, sp. zn. 8 As 47/2005.

⁵² Rozsudek Krajského soudu v Ostravě-pobočka Olomouc ze dne 30. října 2019, sp. zn. 65 A 70/2018.

⁵³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. května 2006, sp. zn. 1 Afs 147/2005.

žalobního typu posuzovat z hlediska jejího obsahu, nikoliv podle toho, jak byla žalobcem označena.⁵⁴

Žaloba dle § 71 SŘS musí kromě obecných náležitostí podání dle § 37 odst. 3 SŘS (čeho se týká, kdo jej činí, proti komu směřuje, co navrhuje, podpis a datum) také obsahovat označení napadeného rozhodnutí a den jeho doručení nebo jiného oznámení vězni, označení výroků rozhodnutí, které vězeň napadá, žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje vězeň napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné, jaké důkazy k prokázání svých tvrzení vězeň navrhuje provést a návrh výroku rozsudku.

K žalobě dále vězeň dle § 71 SŘS odst. 2 musí připojit jeden opis napadeného rozhodnutí. Vězeň může kdykoli za řízení žalobní body omezit. Rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body může jen ve lhůtě pro podání žaloby.

Soud vychází dle § 75 SŘS ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Soud přezkoumá výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů.

Je-li žaloba důvodná, soud zruší napadené rozhodnutí dle § 78 SŘS. Rozhoduje-li soud o žalobě proti rozhodnutí, jímž správní orgán uložil trest za správní delikt, může soud, nejsou-li důvody pro zrušení rozhodnutí, ale trest byl uložen ve zjevně nepřiměřené výši, upustit od něj nebo jej snížit v mezích zákonem dovolených, lze-li takové rozhodnutí učinit na základě skutkového stavu, z něhož vyšel ředitel věznice, a který soud případně vlastním dokazováním v nikoli zásadních směrech doplnil, a navrhl-li takový postup vězeň v žalobě. Pokud se tedy jedná o rozhodnutí ředitele věznice o uložení kázeňského trestu, soud může snížit výši pokuty.

Pokud soud ruší rozhodnutí dle § 78 odst. 4 SŘS, podle okolností může zrušit i rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které mu předcházelo, tedy i rozhodnutí ředitele věznice, který rozhodl v prvním stupni. Soud současně vysloví, že se věc vrací k dalšímu řízení žalovanému. Právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku, je v dalším řízení správní orgán, tedy ředitel věznice vázán. Pokud žaloba nebyla důvodná, tak ji soud dle § 78 odst. 7 SŘS zamítne.

Pokud však vězeň není spokojený ani s rozhodnutím správního soudu, může proti tomuto rozhodnutí podat kasační stížnost. Dle § 102 SŘS je kasační stížnost

⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. 7 Aps 2/2009.

opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení, domáhá zrušení soudního rozhodnutí.

Na tomto místě je dále vhodné podotknout, že vzhledem k tomu, že rozhodnutí ředitele věznice může znamenat zásah orgánu veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod odsouzeného, může tedy být důvodem ústavní stížnosti k Ústavnímu soudu dle § 72 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. Ústavní stížnost je však nepřijatelná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje. Je tedy nutné, aby vězeň proti rozhodnutí podal stížnost, pokud je přípustná, pak žalobu ke správnímu soudu a kasační stížnost.

Na závěr je vhodné také uvést, že se v ZVTOS § 76 odst. 5 ZVTOS, který je dnes v části zakládající věcnou a místní příslušnost okresních soudů již zcela obsoletní (vycházel z tehdejší koncepce správního soudnictví dle části páté OSŘ, konkrétně z tehdejšího § 246 odst. 3 OSŘ). Za podobně obsoletní lze považovat i ekvivalentní § 23 odst. 7 ZVV.⁵⁵

Soudní přezkum formy činnosti – faktické úkony ředitele věznice

Proti úkonu ředitele věznice, který má povahu formy činnosti faktického úkonu se vězeň může bránit ve správním soudnictví žalobou proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu podle § 82 an. SŘS. Tato žaloba umožňuje, aby se každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

Aktivní legitimace se u zásahové žaloby skládá z pěti podmínek:

1. správní orgán;
2. se dopustil zásahu;
3. který byl přímo zaměřen proti žalobci nebo v jeho důsledku bylo proti němu zasaženo;
4. tento zásah byl nezákonný;

⁵⁵ HUSSEINI, Faisal. Vězeňství jako nový prostor pro správní soudnictví. *Trestněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 57–63.

5. přímo zkrátil práva žalobce.⁵⁶

Podle § 84 odst. 1 a 2 SŘS žaloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu; nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo, přičemž zmeškání této lhůty nelze prominout. Podle § 84 odst. 3 SŘS musí zásahová žaloba mimo obecné náležitosti (§ 37 odst. 3 SŘS) obsahovat označení zásahu, proti němuž se žalobce ochrany domáhá, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se žalobce dovolává, návrh výroku rozsudku.

Tento žalobní typ obsahuje dva žalobní podtypy, žalobu na ochranu před nezákonným zásahem v užším smyslu – zápůrčí a žalobu na určení – deklaratorní, že byl zásah nezákonný. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu, pokud se žalobce brání před trvajícím zásahem, nemůže volit žalobu deklaratorní, čímž by obešel příkaz zákona uplatnit nejprve jiné právní prostředky ochrany ve smyslu § 85 SŘS. Soud si proto ve sporných případech musí nejprve ujasnit, a to ve spolupráci se žalobcem, zda projednávaná žaloba je zápůrčí a směřuje proti zásahu, který doposud nebyl ukončen, anebo určovací a směřuje proti zásahu, který již ukončen byl. Zatímco u určovací žaloby nezkoumá, zda se žalobce ochrany před zásahem či jiné formy nápravy mohl domáhat jinými právními prostředky, u zápůrčí žaloby takové zkoumání provést musí.⁵⁷

Nejvyšší správní soud již v minulosti judikoval, že určovací žalobu nelze uplatnit za trvání zásahu, ale naopak výroku příkazujícího či zakazujícího je možné se domáhat výlučně u zásahu, který trvá. Žalobce tak musí v závislosti na skutkové situaci volit adekvátní obranu. Jestliže zásah trvá, je namístě navrhnout soudu vydání výroku na plnění (zakazujícího či příkazujícího). Pokud byl zásah před podáním žaloby ukončen, může se žalobce domáhat určení, že zásah byl nezákonný. V řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem tedy nemůže žalobce požadovat vydání určovacího výroku, že žalovaný zásah byl nezákonný, dokud tento zásah nebo jeho důsledky trvají, anebo hrozí jeho opakování. Došlo-li k ukončení zásahu, nelze se domáhat, aby soud zakázal správnímu orgánu pokračovat v porušování žalobcova práva a přikázal mu obnovit stav před zásahem.⁵⁸

⁵⁶ JIRÁSEK, Jan. In: BLAŽEK, Tomáš a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Dostupné z: databáze beck-online.cz, Komentář k § 82.

⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. března 2021, sp. zn. 6 As 108/2019, bod 109.

⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. března 2023, sp. zn. 3 As 366/2021.

V souvislosti s podáním zásahové žaloby je u úkonu ředitele věznice nutno rozebrat § 85 SŘS, tedy skutečnost, že je žaloba nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky. Jak bylo uvedeno výše u procesně správních důsledků, jiným právním prostředkem nápravy nebo ochrany je v tomto případě podání odsouzeného žádající příslušné státní zastupitelství o dozor.

Soud dle § 87 SŘS rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí, jde-li o určovací žalobu, že zásah byl nezákonný, tak vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu. Soud rozsudkem určí, že provedený zásah byl nezákonný, a pokud takový zásah, jeho důsledky nebo jeho opakování hrozí, zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikáže, aby obnovil stav před zásahem. Pokud žaloba není důvodná, soud ji dle § 87 SŘS zamítne.

Co se vztahu zásahové žaloby a žaloby proti rozhodnutí správního orgánu týče, tento vztah je vymezen judikaturou Nejvyššího správního soudu, kdy uvádí, že z ustanovení § 85 SŘS plyne, že ve vztahu mezi žalobou proti rozhodnutí a žalobou proti nezákonnému zásahu správního orgánu má primát žaloba proti rozhodnutí a možnost úspěšně podat žalobu proti nezákonnému zásahu nastupuje až tehdy, pokud žaloba proti rozhodnutí nepřipadá v úvahu. Účastník řízení tedy nemůže volit, kterou z těchto žalob bude považovat za výhodnější a které řízení bude žalobou iniciovat.⁵⁹ Nejvyšší správní soud také judikoval, že žalobu je třeba posuzovat pro účely určení žalobního typu podle jejího obsahu, nikoliv podle toho, jak ji žalobce označil, pro soud je přitom závazný její petit.⁶⁰

Soudní přezkum formy činnosti – neregulativní úkony ředitele věznice

Vzhledem k tomu, že se jedná o úkony, jež přímo nezasahují do ničích práv, nepřichází v úvahu ani jejich přezkoumávání ani podle § 82 SŘS, protože nemůže jít o zásah, pokyn nebo donucení. Dle judikatury je určující povaha úkonu, nikoliv to, že úkon má jisté formální znaky rozhodnutí.⁶¹

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. srpna 2005, sp. zn. 2 Aps 3/2004.

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. července 2009, sp. zn. 7 Aps 2/2009.

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. února 2005, sp. zn. 2 As 38/2004.

4.3.2 Soudní přezkum v civilním soudnictví

Skutečnost, že správní orgán autoritativně rozhodl o právech či povinnostech fyzické osoby, sama o sobě nutně neznamena, že jde o rozhodnutí přezkoumatelné pouze ve správním soudnictví.

Soudní přezkum věcí, jenž rozhodl jiný orgán, upravuje část pátá OSŘ. Rozhodl-li orgán moci výkonné o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá ze vztahů soukromého práva, a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení.

Dle § 244 OSŘ se tedy musí jednat o rozhodnutí správního orgánu o sporu nebo věci, které vyplývá ze soukromého práva a rozhodnutí nabylo právní moci.

Soukromým právem jsou právní normy, které upravují vzájemná práva a povinnosti osob, které v posuzovaném právním vztahu vystupují jako rovný s rovným, aniž by jeden z nich měl vůči druhému právo závazně a nezměnitelně stanovit, že dané právo je, či není, nebo právo a povinnost ze své vůle sám a závazně a nezměnitelně založit.⁶² Do soudního přezkumu civilních soudů patří rozhodnutí ředitele věznice o náhradě nákladů a o náhradě škody.⁶³

Správním orgánem ve smyslu § 244 odst. 1 OSŘ se myslí jakýkoliv subjekt nebo orgán, který je odlišný od soudu a jenž má podle zákona oprávnění z vlastní vůle rozhodovat o právech a povinnostech účastníků ve věcech soukromého práva.⁶⁴

Rozhodnutí správního orgánu nabývá právní moci doručením písemného vyhotovení nebo ústním vyhlášením, jestliže se účastník vzdá práva na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí. Ustanovení § 244 odst. 1 OSŘ je třeba ohledně podmínky právní moci vykládat v souvislosti s § 247 odst. 1 OSŘ, podle něhož žaloba musí být podána do dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.⁶⁵

Co se samotné aktivní legitimace týče, tak dle § 246 OSŘ je k podání návrhu oprávněn ten, kdo tvrdí, že byl dotčen na svých právech rozhodnutím správního orgánu, kterým byla jeho práva nebo povinnost založena, změněna, zrušena, určena nebo zamítnuta. Bude se tedy jednat o vězně, kterému byla uložena povinnost rozhodnutím ředitele věznice.

⁶² SVOBODA, Karel. In: SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Komentář k § 244.

⁶³ Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. září 2021, sp. zn. 5 As 236/2021 a Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2010, sp. zn. 20 Cdo 4240/2008.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ SVOBODA, Karel. In: SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Komentář k § 244.

Žaloba je dle § 247 odst. 2 OSŘ přípustná jen v případě, že v řízení před správním orgánem byly vyčerpány všechny řádné opravné prostředky, ale účastník přesto není spokojen s konečným rozhodnutím správního orgánu. Jestliže účastník napadne žalobou rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, aniž by on nebo jiný účastník využil řádného opravného prostředku, soud žalobu odmítne pro nepřípustnost dle § 250g odst. 1 písm. c) OSŘ. Vězeň tedy musí podat proti rozhodnutí ředitele věznice stížnost, pokud je tato stížnost přípustná.

Podání žaloby nemá samo od sebe odkladný účinek dle § 248 OSŘ. Soud na žádost vězně dle § 248 odst. 2 OSŘ odloží vykonatelnost rozhodnutí správního orgánu až do právní moci rozhodnutí o žalobě, jestliže by neprodleným výkonem rozhodnutí správního orgánu hrozila vězni závažná újma, nebo právní moc rozhodnutí správního orgánu až do právní moci rozhodnutí o žalobě, jestliže je vězeň závažně ohrožen ve svých právech a odklad se nedotkne nepřiměřeným způsobem práv nabytých třetími osobami.

K projednání věci v prvním stupni jsou dle § 249 OSŘ příslušný okresní soud. Místní příslušnost se určuje dle § 250 OSŘ. Účastníky řízení jsou dle § 250a OSŘ žalobce, a ti, kdo byli účastníky v řízení před správním orgánem.⁶⁶ V případě rozhodnutí ředitele věznice půjde pouze o vězně, jelikož zde nejsou jiní účastníci.

Ustanovení § 250d OSŘ upravuje, kdy v řízení dochází k tzv. důkaznímu a skutkovému stop stavu v důsledku koncentrace řízení.⁶⁷ Účastníci řízení mohou dle § 250d OSŘ uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání nejpozději do skončení přípravného jednání, popřípadě do uplynutí lhůty, která jim byla poskytnuta k doplnění tvrzení o skutečnostech významných pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů nebo ke splnění dalších procesních povinností. Pokud nebyla nařízena a provedena tato příprava jednání do skončení prvního jednání, které se v řízení před soudem konalo, k později uvedeným skutečnostem a důkazům se nepřihlíží.

Co se nového projednání věci týče, znamená to, že soud je oprávněn učinit jiná, či nová skutková zjištění, než na nichž je postaveno rozhodnutí správního orgánu – ředitele věznice. Soud může zjištěným skutkovým okolnostem přisoudit jiný právní význam. Po formální stránce se novým projednáním myslí, že soud při posouzení věci

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ SVOBODA, Karel. In: SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Komentář k § 250d.

využije normy upravující civilní soudní řízení bez ohledu na to, jakými procesními normami se řídil správní orgán – ředitel věznice. Soud nemůže rozhodnutí správního orgánu zrušit a věc mu vrátit k novému posouzení, ale musí sám rozhodnout meritorně.⁶⁸

Co se rozhodnutí civilního soudu týče, soud žalobu odmítne dle § 250g OSŘ, pokud byla podána opožděně, byla podána někým, kdo k tomu není oprávněn, nebo je-li nepřipustná. Soud žalobu zamítne dle § 250i OSŘ, pokud dospěje k závěru, že ředitel věznice rozhodl správně. Pokud však soud dospěje k závěru, že má být rozhodnuto jinak, rozhodne sám ve věci samé rozsudkem dle § 250j OSŘ, tento rozsudek nahrazuje rozhodnutí ředitele věznice.

Proti rozhodnutí civilního soudu je přípustný opravný prostředek odvolání dle § 201 OSŘ. Pokud jsou splněny podmínky přípustnosti dle § 238 OSŘ, může odsouzený podat proti rozhodnutí odvolacího soudu mimořádný opravný prostředek dovolání.

⁶⁸ SVOBODA, Karel. In: SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Komentář k § 244.

Závěr

Tato diplomová práce si kladla za cíl zanalyzovat jednotlivé úkony ředitele věznice, které jsou v právních předpisech označeny jako rozhodnutí a povolení, a to z pohledu, o jakou formu činnosti veřejné správy se jedná a jaké jsou z toho správně procesní a procesně soudní důsledky.

První kapitola se zabývala postavením ředitele věznice při vydávání úkonů, tedy zda tyto úkony vydává jako správní orgán. Pro vymezení správního orgánu byla použita definice dle SŘS, jelikož je to účelné pro následnou soudní ochranu. Vzhledem k tomu, že je ředitel věznice fyzická osoba, která rozhoduje o právech a povinnostech jiných fyzických osob, konkrétně vězňů, a toto rozhodování se děje v oblasti veřejné správy, ředitel věznice splňuje všechny prvky definice správního orgánu dle SŘS. Souhlasný názor na to má i judikatura citovaná v kapitole. V této kapitole také bylo rozebráno, že i když je v ZVTOS a ZVV stanoveno, že se na řízení dle tohoto zákona nepoužije SŘ, jedná se pouze o relativní vyloučení aplikace, a proto se na řízení dle ZVTOS a ZVV aplikují alespoň základní zásady činnosti správních orgánů.

Ve druhé kapitole byly představeny jednotlivé úkony ředitele věznice, které jsou v právních předpisech označeny jako rozhodnutí nebo povolení. Jedná se o:

1. Rozhodování o povinnosti nahradit další náklady výkonu trestu odnětí svobody (§ 36 ZVTOS).
2. Rozhodování o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu z peněžních prostředků, které má odsouzený uložené ve věznici (§ 9 vyhlášky o srážkách z odměny).
3. Rozhodování o povinnosti nahradit náklady spojené s výkonem vazby (§ 21a ZVV).
4. Rozhodování o výši nákladů výkonu vazby (§ 11 vyhlášky o srážkách z odměny).
5. Rozhodování o povinnosti nahradit škodu (§ 39a ZVTOS, § 21b ZVV).
6. Uložení kázeňského trestu a zabrání věci (§ 46 an. ZVTOS, § 22 an. ZVV, § 50 ZVTOS, § 23 odst. 9 ZVV).
7. Povolení mít u sebe dítě (§ 67 ZVTOS, § 28a ZVV).
8. Umístění nebezpečných odsouzených (§ 72a ZVTOS).
9. Umístění odsouzeného v případě změny míry rizik (§ 11a ŘVTOS).
10. Změna zařazení vnitřní diferenciací (§ 39 odst. 7 ŘVTOS).
11. Zařazení do diferenciací skupiny (§ 83 ŘVTOS).

12. Povolení návštěv (§ 19 odst. 4 ZVTOS, § 19 odst. 5 ZVTOS, § 28 odst. 1 ŘVTOS, § 14 odst. 1 ZVV, § 14 odst. 6 ZVV, § 28b ZVV).
13. Umístění obviněného do jiné cely (§ 6 ZVV).
14. Ponechání jiných věcí (§ 4 ŘVTOS).
15. Omezení nebo zrušení vycházky (§ 20 odst. 5 ŘVTOS).
16. Zařazení do práce a přeřazení do jiné pracovní skupiny (§ 41 odst. 1 ŘVTOS, § 43 odst. 2 ŘVTOS).
17. Volný pohyb v prostorách věznice (§ 52 odst. 2 ŘVTOS, § 53 odst. 2 ŘVTOS).
18. Povolení opustit věznici (§ 40 odst. 3 ZVTOS, § 45 odst. 1 ŘVTOS, § 46 odst. 4 ŘVTOS, § 51 odst. 4 ŘVTOS, § 51 odst. 5 ŘVTOS, § 52 ŘVTOS, § 53 ŘVTOS, § 86 ŘVTOS, § 91 ŘVTOS).
19. Způsob úpravy (§ 17 odst. 3 ŘVTOS).
20. Nošení sezónních výstrojních součástek (§ 18 ŘVTOS).
21. Používání dalších věcí (§ 30 ŘVTOS).
22. Povolení připojení radiopřijímačů a televizorů (§ 17 odst. 1 ZVV).

Ve třetí kapitole byla rozhodnutí z kapitoly druhé roztržiděna podle toho, o jakou formu činnosti se jedná. Před samotným roztržiděním byly teoreticky vymezeny formy činnosti veřejné správy důležité pro tuto práci a bylo stanoveno, jaká kritéria se při posuzování úkonů ředitele věznice použijí. Jako rozhodnutí byl posouzen úkon ředitele věznic, který je formalizovaný a standardizovaný akt se zákonem předepsanými náležitostmi umožňujícími rychle a jednoduše rozpoznat původce i adresáta takového aktu, obsah práv a povinností jím upravených i důvody, pro které je do nich zasahováno. Jako faktický byl posouzen úkon, který byl neformalizovaný, avšak spočíval ve vyslovení zákazu, nebo příkazu určitého jednání, který je vězeň povinen respektovat. A jako neregulativní úkon byl posouzen úkon ředitele věznice, jejichž prostřednictvím plní úkoly veřejné správy a které přímo nezasahovaly do ničích práv. Pro samotné roztržidění byla použita zejména judikatura soudů a v případě, že taková judikatura neexistovala, použila se výše uvedená kritéria nebo analogie. Jednotlivé úkony ředitele věznice byly roztržiděny následovně:

Forma činnosti veřejné správy – rozhodnutí:

1. Rozhodnutí o povinnosti nahradit další náklady výkonu trestu odnětí svobody (§ 36 ZVTOS).

2. Rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu z peněžních prostředků, které má odsouzený uložené ve věznici (§ 9 vyhlášky o srážkách z odměny).
3. Rozhodnutí o povinnosti nahradit náklady spojené s výkonem vazby (§ 21a ZVV).
4. Rozhodnutí o výši nákladů výkonu vazby (§ 11 vyhlášky o srážkách z odměny).
5. Rozhodnutí o povinnosti nahradit škodu (§ 39a ZVTOS, § 21b ZVV).
6. Uložení kázeňského trestu a zabránění věci (§ 46 an. ZVTOS, § 22 an. ZVV, § 50 ZVTOS, § 23 odst. 9 ZVV).
7. Povolení mít u sebe dítě (§ 67 ZVTOS, § 28a ZVV).
8. Umístění nebezpečných odsouzených (§ 72a ZVTOS).
9. Umístění odsouzeného v případě změny míry rizik (§ 11a ŘVTOS).
10. Změna zařazení vnitřní diferenciací (§ 39 odst. 7 ŘVTOS).
11. Zařazení do diferenciační skupiny (§ 83 ŘVTOS).

Forma činnosti veřejné správy – faktický úkon:

1. Povolení návštěv (§ 19 odst. 4 ZVTOS, § 19 odst. 5 ZVTOS, § 28 odst. 1 ŘVTOS, § 14 odst. 1 ZVV, § 14 odst. 6 ZVV, § 28b ZVV).
2. Umístění obviněného do jiné cely (§ 6 ZVV).
3. Ponechání jiných věcí (§ 4 ŘVTOS).
4. Omezení nebo zrušení vycházky (§ 20 odst. 5 ŘVTOS).
5. Zařazení do práce a přeřazení do jiné pracovní skupiny (§ 41 odst. 1 ŘVTOS, § 43 odst. 2 ŘVTOS).
6. Volný pohyb v prostorách věznice (§ 52 odst. 2 ŘVTOS, § 53 odst. 2 ŘVTOS).

Formu činnosti veřejné správy – neregulativní úkon:

1. Povolení opustit věznici (§ 40 odst. 3 ZVTOS, § 45 odst. 1 ŘVTOS, § 46 odst. 4 ŘVTOS, § 51 odst. 4 ŘVTOS, § 51 odst. 5 ŘVTOS, § 52 ŘVTOS, § 53 ŘVTOS, § 86 ŘVTOS, § 91 ŘVTOS).
2. Způsob úpravy (§ 17 odst. 3 ŘVTOS).
3. Nošení sezónních výstrojních součástí (§ 18 ŘVTOS).
4. Používání dalších věcí (§ 30 ŘVTOS).
5. Povolení připojení radiopřijímačů a televizorů (§ 17 odst. 1 ZVV).

V kapitole čtvrté byly rozebrány procesně správní a soudně procesní důsledky, vyplývající z rozřídění podle forem činnosti. Co se procesně právních důsledků týče, pokud je tedy vězeň nespokojený s rozhodnutím ředitele věznice a proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, musí vězeň nejprve podat stížnosti proti tomuto rozhodnutí, než se obrátí na soudy a bude se dožadovat soudního přezkumu. Pokud se jedná o rozhodnutí ředitele věznice, tak o stížnosti rozhoduje generální ředitel nebo jím pověřený zaměstnanec. Pokud se jedná o rozhodnutí, proti kterému není přípustná stížnost, tak se vězeň může obrátit ihned na soudy. Co se prostředků nápravy u faktických úkonů týká, tak předtím, než se vězeň obrátí na správní soudy se žalobou, musí požádat příslušné státní zastupitelství o dozor a o přezkoumání způsobu vyřízení tohoto podání u nejbližšího vyššího státního zastupitelství. U neregulativních úkonů není žádný opravný prostředek a ani nepodléhají soudnímu přezkumu, jelikož přímo nezasahují do ničích práv.

Cestu soudního přezkumu určuje to, jaké povahy je rozhodnutí ředitele věznice, tedy jestli se jedná o rozhodnutí o věci vyplývající ze soukromého práva, nebo o rozhodnutí o veřejných subjektivních právech vězně. Oba směry soudního přezkumu mají však jako podmínku přípustnosti to, že odsouzený použil opravné prostředky proti rozhodnutí. Ve správním soudnictví se proti úkonu ředitele věznice použije buďto žaloba proti rozhodnutí správního orgánu, pokud se jedná o formu činnosti rozhodnutí, nebo žaloba proti nezákonnému zásahu, pokynu, donucení správního orgánu, pokud se jedná o faktický úkon. U neregulativních úkonů není přípustný soudní přezkum, jelikož zde není dotčeno žádné veřejné subjektivní právo, které je podmínkou u žalob.

Pokud jde tedy o zhodnocení současné právní úpravy, je dle mého názoru velice nepřehledná a nesystematická, jelikož většina vězňů nemá právnické vzdělání a není schopna rozlišit, o jakou formu činnosti se při rozhodování ředitele věznice jedná, jaké jsou toho důsledky a jaké prostředky ochrany a nápravy musí před podáním žaloby vůbec uplatnit navíc správní orgány ani nemají povinnost o těchto prostředcích poučovat (viz například dozor u státního zástupce u zásahové žaloby).

Odsouzený sice má dle § 4 odst. 2 ŘVTOS právo si u sebe ponechat právní předpisy, bylo by však prostomyslné předpokládat, že každý odsouzený je srozuměný s právní úpravou soudního přezkumu rozhodnutí nebo faktických úkonů správních orgánů a že je schopný poznat rozdíl mezi jednotlivými formami činnosti.

Je tedy ke zvážení, zda by nebylo vhodné, aby Ministerstvo spravedlnosti nebo Vězeňská služba vypracovaly jakousi rukověť ochrany práv vězňů, ve které by byla

srozumitelně a jasně vysvětlena problematika povahy úkonů nejen ředitele věznice, ale celé Vězeňské služby. V této rukověti bych viděla zpracování judikatury soudů k jednotlivým úkonům, dle níž by šlo rozdělit úkony podle jednotlivých forem činností. Dále by bylo také vhodné systematicky a přehledně vypsát, jak se proti jednotlivým formám činnosti bránit a jaké prostředky ochrany a nápravy je nutné použít před soudní ochranou. Je však nutno uvést, že by se jednalo o činnost velice náročnou a vyžadující rozsáhlou práci s judikaturou, a proto lze spíše očekávat různá neúplná zpracování úkonů Vězeňské služby, jako je tato diplomová práce.

Tabulka s celkovým přehledem

Úkon ředitele věznice	Ustanovení	Forma činnosti veřejné správy	Stížnost	Odkladný účinek	Soudní přezkum
Rozhodnutí o povinnosti nahradit další náklady výkonu trestu odnětí svobody	§ 36 ZVTOS	ROZHODNUTÍ	ANO	ANO	ANO
Rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu z peněžních prostředků, které má odsouzený uložené ve věznici	§ 9 vyhlášky o srážkách z odměny	ROZHODNUTÍ	ANO	NE	ANO
Rozhodnutí o povinnosti nahradit náklady spojené s výkonem vazby	§ 21a ZVV	ROZHODNUTÍ	ANO	ANO	ANO
Rozhodnutí o výši nákladů výkonu vazby	§ 11 vyhlášky o srážkách z odměny	ROZHODNUTÍ	ANO	NE	ANO
Rozhodnutí o povinnosti nahradit škodu	§ 39a ZVTOS § 21b ZVV	ROZHODNUTÍ	ANO	ANO	ANO

<p style="text-align: center;">Uložení kázeňského trestu a zabrání věci</p>	<p style="text-align: center;">§ 46 an. ZVTOS § 22 an. ZVV</p> <p style="text-align: center;">§ 50 ZVTOS § 23 odst. 9 ZVV</p>	<p style="text-align: center;">ROZHODNUTÍ</p>	<p style="text-align: center;">ANO</p>	<p style="text-align: center;">NE (pouze u propadnutí věci)</p> <p style="text-align: center;">VAZBA – ANO (nemá trest umístění do samovazby)</p>	<p style="text-align: center;">ANO (kromě důtky, snížení kapesného, zákaz přijetí balíčku, odnětí výhod)</p> <p style="text-align: center;">VAZBA – ANO (ne – důtka, pokuta do výše 1.000 Kč, zákaz nákupu potravin a věcí osobní potřeby)</p>
<p style="text-align: center;">Povolení mít u sebe dítě</p>	<p style="text-align: center;">§ 67 ZVTOS § 28a ZVV</p>	<p style="text-align: center;">ROZHODNUTÍ</p>	<p style="text-align: center;">ANO</p>	<p style="text-align: center;">NE</p>	<p style="text-align: center;">ANO</p>
<p style="text-align: center;">Umístění nebezpečných odsouzených</p>	<p style="text-align: center;">§ 72a ZVTOS</p>	<p style="text-align: center;">ROZHODNUTÍ</p>	<p style="text-align: center;">ANO</p>	<p style="text-align: center;">NE</p>	<p style="text-align: center;">ANO</p>
<p style="text-align: center;">Umístění odsouzeného v případě změny míry rizik</p>	<p style="text-align: center;">§ 11a ŘVTOS</p>	<p style="text-align: center;">ROZHODNUTÍ</p>	<p style="text-align: center;">NE</p>	<p style="text-align: center;">NE</p>	<p style="text-align: center;">ANO</p>

Změna zařazení vnitřní diference	§ 39 odst. 7 ŘVTOS	ROZHODNUTÍ	NE	NE	ANO
Zařazení do diferenační skupiny	§ 83 ŘVTOS	ROZHODNUTÍ	NE	NE	ANO
Povolení návštěv	§ 19 odst. 4 ZVTOS § 19 odst. 5 ZVTOS § 28 odst. 1 ŘVTOS § 14 odst. 1 ZVV § 14 odst. 6 ZVV § 28b ZVV	FAKTICKÝ ÚKON	NE	NE	ANO
Umístění obviněného do jiné cely	§ 6 ZVV	FAKTICKÝ ÚKON	NE	NE	ANO
Ponechání jiných věcí	§ 4 ŘVTOS	FAKTICKÝ ÚKON	NE	NE	ANO
Omezení nebo zrušení vycházky	§ 20 odst. 5 ŘVTOS	FAKTICKÝ ÚKON	NE	NE	ANO
Zařazení do práce a přeřazení do jiné pracovní skupiny	§ 41 odst. 1 ŘVTOS § 43 odst. 2 ŘVTOS	FAKTICKÝ ÚKON	NE	NE	ANO
Volný pohyb v prostorách věznice	§ 52 odst. 2 ŘVTOS § 53 odst. 2 ŘVTOS	FAKTICKÝ ÚKON	NE	NE	ANO
Povolení opustit věznici	§ 40 odst. 3 ZVTOS § 45 odst. 1 ŘVTOS	OSVĚDČENÍ	NE	NE	NE

	§ 46 odst. 4 ŘVTOS § 51 odst. 4 ŘVTOS § 51 odst. 5 ŘVTOS § 52 ŘVTOS § 53 ŘVTOS § 86 ŘVTOS § 91 ŘVTOS				
Způsob úpravy	§ 17 odst. 3 ŘVTOS	NEREGULATIVNÍ ÚKON	NE	NE	NE
Nošení sezónních výstrojních součástí	§ 18 ŘVTOS	NEREGULATIVNÍ ÚKON	NE	NE	NE
Používání dalších věcí	§ 30 ŘVTOS	NEREGULATIVNÍ ÚKON	NE	NE	NE
Povolení připojení radiopřijímačů a televizorů	§ 17 odst. 1 ZVV	NEREGULATIVNÍ ÚKON	NE	NE	NE

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá úkony ředitele věznice, které jsou v právních předpisech označeny jako rozhodnutí a povolení. V této práci jsou tyto úkony nejdříve představeny, následně rozděleny podle toho, o jakou formu činnosti veřejné správy se jedná, a jsou z toho vyvozeny správně právní a soudně procesní důsledky, a to zejména z pohledu soudní ochrany a žalobních typů ve správním soudnictví.

ABSTRACT

This thesis deals with the actions of the prison director, which are referred to in the legislation as decisions or authorizations. In this thesis, these acts are first introduced then categorized according to what form of public administration action they are and the correct legal and procedural implications are drawn, especially in terms of judicial protection and types of action in the administrative justice system.

KLÍČOVÁ SLOVA

úkony ředitele věznice, rozhodnutí, faktické úkony, neregulativní úkony, odsouzený, soudní přezkum, stížnost

KEYWORDS

acts of the prison governor, decision, factual acts, non-regulatory acts, prisoner, judicial review, complaint

Seznam použitých zdrojů

Monografie:

1. DRÁPAL, Jakub a kol. *České vězeňství*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, 456 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz.
2. HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

Komentáře:

3. BLAŽEK, Tomáš a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
4. KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 228 s. Dostupné z: databáze noveaspi.cz.
5. POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Správní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
6. SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

Články v odborných časopisech:

7. HUSSEINI, Faisal. Vězeňství jako nový prostor pro správní soudnictví. *Trestněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 57–63.
8. KOLMAN, Petr, GRYGAR, Tomáš. Vybrané otázky zákazu reformatio in peius ve správním právu trestním. *Bulletin advokacie*, 2020, č. 11, s. 37–40.
9. NOVOTNÝ, Oto. Vězeňství a právo. *Právní rozhledy*, 1998, č. 6, s. 291.

Právní předpisy a související dokumenty:

10. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkon trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
13. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
14. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
15. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

16. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
17. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.
18. Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.
19. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.
20. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura:

21. Ústavní soud: Nález Ústavního soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08.
22. Ústavní soud: Nález Ústavního soudu ze dne 27. července 2021, sp. zn. Pl. ÚS 112/20.
23. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. února 2005, sp. zn. 2 As 38/2004.
24. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. srpna 2005, sp. zn. 2 Aps 3/2004.
25. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. ledna 2006, sp. zn. 8 Afs 145/2005.
26. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. května 2006, sp. zn. 1 Afs 147/2005.
27. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. května 2008, sp. zn. 4 Ans 9/2007.
28. Nejvyšší správní soud: Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. října 2008, sp. zn. 8 As 47/2005.
29. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. července 2009, sp. zn. 7 Aps 2/2009.
30. Nejvyšší správní soud: Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. listopadu 2010, sp. zn. 7 Aps 3/2008.
31. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. dubna 2012, sp. zn. 5 As 33/2011.

32. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. května 2012, sp. zn. 5 As 28/2012.
33. Nejvyšší správní soud: Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. listopadu 2012, sp. zn. Nad 92/2012.
34. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. prosince 2017, sp. zn. 7 As 62/2017.
35. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. března 2021, sp. zn. 10 As 350/2020.
36. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. března 2021, sp. zn. 6 As 108/2019.
37. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. června 2021, sp. zn. 1 As 66/2021.
38. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. září 2021, sp. zn. As 236/2021.
39. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. října 2021, sp. zn. 8 As 36/2021.
40. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. října 2022, sp. zn. 6 As 152/2021.
41. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. ledna 2023, sp. zn. 5 As 159/2021.
42. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. dubna 2023, sp. zn. 3 As 200/2021.
43. Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. března 2023, sp. zn. 3 As 366/2021.
44. Nejvyšší soud: Usnesení Nejvyšší soudu ze dne 24. října 2010, sp. zn. 20 Cdo 4240/2008.
45. Krajský soud: Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. ledna 2015, sp. zn. 30 A 84/2013.
46. Krajský soud: Rozsudek Krajského soudu v Ostravě-pobočka Olomouc ze dne

47. 30. října 2019, sp. zn. 65 A 70/2018.

Elektronické zdroje:

48. Veřejný ochránce práv. *Rozhodnutí Vězeňské služby ČR a opravné prostředky z pohledu ochránce* [online]. ochrance.cz. Dostupné na: https://www.ochrance.cz/uploads-import/Konference/Konference_2012/Blecha_Rozhodnuti.pdf
49. Vězeňská služba České republiky. *Statistické údaje o stavu a složení vězněných osob ve vazebních věznicích, věznicích a ústavech pro výkon zabezpečovací detence za měsíc červen 2023* [online]. Dostupné na: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/msh/msh-2023/msh06-2023.pdf>